

POŠTNINA PLAČANA V GOTOVINI

vigred

1

ŽENSKI LIST

1933

112910

ZOBNI ATELJE DENTIST BEVC JOŽKO

LIUBLJANA, Gosposvetska 4 $\frac{1}{2}$
tel. 3296

ordinira od 9- $\frac{1}{2}$ 1. 2- $\frac{1}{2}$ 6
po dogovoru tudi izven teh ur. ob sobotah
se ordinira le do 4

112910

Kadar rabite novo pohištvo

ali strokovne
nasvete o prak-
tični opremi sta-
novanj, obrnite
se zaupno na
tovarno finega
p o h i š t v a

Erman & Arhar Št. Vid

Tu dobite vsak
čas moderne in
solidne izdelke
po konkurenčni
ceni. / Načrti in
strokovno mne-
nje brezplačno.
/ Ilustrirani ka-
talog Din 30.—
v znamkah. /
Pišite še danes!

Vigrednice, žene in dekleta!

Vaš list stopa s to številko v drugi decenij.
Z veseljem in ljubeznijo ste spremljale doslej njegov
razvoj, ostanite mu zveste tudi v bodoče! Seznanite
ga s svojimi prijateljicami, povabite jih na naročbo!
Za Din 25.— (s prilogo Din 50.—) dobite v Vigredi
najboljšo prijateljico, ki bo prihajala k vam vsak
mesec, da vas pouči, razveseli, razvedri.

Vigred se naroča v Ljubljani, Masarykova cesta,
palača Vzajemne zavarovalnice.

Vigred

LETO XI // V LJUBLJANI, 1. JANUARJA 1933 // ŠTEV. 1

Magajna Bogomir:

Klara Legiševa.

I.

Še pred sončnim vzhodom je vstala Klara in ne da bi molila jutranjico, je stopila v kuhinjo, zajela tam vode v umivalnik in si izmila obraz. Tedaj so izginili sledovi joka, ki se je je polastil v poznem večeru in je ni zapustil skoraj vso noč. Vzela je s police zrcalce in se zagledala vanj. Nasmehnila se je drobno, kajti obrazek, ki je strmel z bleščeče plošče vanjo, je bil prav gotovo lep. Toda nasmeh, ustvarjen na sočnih rdečih ustnicah, ni bil vesel, niti v odsevu ne in prav tako je ležalo v podobi njenih oči, nekaj temnega, mračnega, čeprav so bile te oči sinje, živosinje, bolj kot barva neba, ki se je pričelo svetlikati visoko onkraj okna, bile so sinje celo v tej mračni, črni kraški kuhinji.

Položila je zrcalce nazaj na polico, zamahnila je z roko, stopila k ognjišču in naložila nanj grmadico polen. V kotel je nalila nekaj vode in ga obesila na verigo, ki je padala od črnega stropa, obloženega z žlindro in sajami, skoraj do grmadice. Zažgala je oblanje pod poleni, in ko je polagoma zaplapolal ogenj, je sedla na ognjišče, vzela izza bluze pismo in ga prečitala še enkrat:

Trst, 16. novembra 1930.

Draga prijateljica!

Ne srdi se, da Ti nisem odgovorila že mesec dni. Po dolgem iskanju se mi je vendar posrečilo, da sem Ti dobila službo pri bogati trgovski družini Manfreda in to le radi tega, ker je moja gospodinja prijateljica z gospo Manfreda. Verjemi, da jih na stotine zaman čaka na tako priliko. Družina, pri kateri boš služila, sestoji iz gospe, gospoda, šestnajstletne hčerke in dvajsetletnega sina. Sin ima torej dvajset let in ni grd. Da, celo lep je, tako da sem se skoraj razveselila, ko sem ga zagledala. Ne boš imela preveč dela — toda — saj sem Ti pravila. Poznaš torej te stvari dobro. Gospa hoče pač obvarovati svojega sina pred nočnim življenjem s tem, da mu preskrbi nekaj, kar bi ga bolj privlačevalo kot tisto nočno življenje. Na tak način hoče obvarovati marsikatera bogata družina zdravje svojim otrokom. Povem ti namreč prav vse, da bi mi morda nekoč ne očitala. Sicer pa ne smeš misliti, da je v drugih službah kak raj. Le vprašaj poslovodje po tvornicah in gospodarskih podjetjih, kako je s takimi stvarmi. Služba je pač služba. Zastonj se v tem mestu ne dobi ničesar. Bog pomagaj nam vsem! —

Gospa je vprašala, če si lepa. Da, to je ponovno vprašala in ona hoče, da si Ti zelo lepa. Vem, da se ne bo mogla pritoževati. Celo slika, ki si mi jo dala za spomin, je mnogo pripomogla, da se je gospa takoj odločila za Tebe. Toda, kako bo pač Tebi, draga Klara? Poznam Te dobro in srce me boli, ko Ti pišem to pismo. Saj si še vsa kot neospeli cvet. Vem, katerega ljubiš in Ti bo prav gotovo težko. Toda, kaj pač hočeš? Berači smo berači, sužnji smo sužnji in nihče ne vpraša za naše srce. Milan pa je revež in z dninami preživlja komaj sebe, kako naj bi rešil vaše, vzdrževal Tebe in otroke, ki bi prišli? Tu pa boš dobila hrano, stanovanje, lepo obleko in pa tri sto lir na mesec. Denar boš prihranila skoraj ves in ga pošiljala domov. — Tudi meni je bilo v začetku težko, toda končno se mora človek privaditi na vse. Kaj bi — z glavo skozi zid pač ni mogoče. Morda se Ti pa celo posreči, da izpelješ stvar v drugo smer? Odloči se torej v najkrajšem času, ali prideš, ali ne. Najbolje, če se odločiš takoj, ko dobiš pismo in se pripelješ še ta teden, kajti gotovo jih je mnogo, ki bi šle brez pomisleka na to mesto. Piši mi takoj, če prideš, ali pa najbolje — pričakujem Te v soboto. Oglasi se pri meni, da Te popeljem k tisti družini. — Še enkrat. Z glavo skozi zid ni mogoče in nam ni več dano, kar je bilo dano Marti in Mariji. Ni, da bi izbirale, ha, nam ni dano, da bi izbirale.

Te pozdravlja srčno

Tvoja Julči.

Ogenj je plapolal enakomerno in lizal sajasti kotlič z dolgimi rdečimi jeziki. Skozi okno pa se je polagoma rdečilo nebo. Ogenj, zarja in nekaj neba so čudno razsvetljavali črno kuhinjo in dekle, ki je mimo pisma topo zastrmelo v ogenj. Klari še ni izginil z ustnic tisti trpki nasmeh. Prav za prav ni mogla sedaj misliti ničesar jasnega — le oči so ji sledile enakomerno vsakemu plamenu, ki je šinil čez rob kotla in vsakemu mehurčku, ki je priplaval iz dna posode in se razpočil na površini vode. Toda stresla je naenkrat z glavo in stopila z ognjišča k oknu in ga odprla. Sam Bog ve, zakaj je naredila to. Mrzli zrak je puhnil v njen obraz — daleč tam na vzhodu pa se je v rdečih zarjah kopal Snežnik. Snežnik je visoka gora in na vzhodu zapira dolino, da ni mogoče na tisto stran iz nje. In le mrzel sneg je na njegovem vrhu, ki menda ne izgine niti v poletnem soncu. Toda sedaj pa je bila že pozna jesen — skoraj zima že. Pred njim pa se je vlekla sem proti vasi neskončna dolina, ki so jo tu in tam zakrivale iz Zgornje Timave porojene megle. Pa tudi te megle so bile vse rdeče in nepremične kakor težke krvave misli, ki jih nekaj ovira, da se ne morejo vzdigniti visoko.

Na oknu pa je v lončku rasel nagelj. Ni bilo nobenega cveta in le bleda, višnjevkastozelena peresa so silila čez lončevino.

Klara je ta peresa pobožala z dlanjo. Bog ve, zakaj je storila to, toda zadnji cvet je utrjala že sredi avgusta na veliki Šmaren, ko jo je prišel Milan vabit na veselico in ji je prisegel potem, ko mu je izročila

razkošateni cvet, da ne bo nikdar ljubil druge kot nje in tudi če bi umrla Klara tisti dan, ko mu je izročila cvet. Tudi ona je tedaj obljubila, da ostane zvesta samo njemu.

Zaprta je torej okno in položila za minuto dlan na čelo — potem pa se je okrenila k ognjišču. V tem hipu ni bilo res prav nič veselja v njeni duši. Poleg tega so prišli sedaj v kuhinjo še oče in mati, ki je vodila osemletno Klarino sestro Mašo s seboj. Oče pa je pokašljeval in gledal v tla. »Si skuhala?« jo je vprašala mati — oče pa je sedel v mračni kot k mizi, ne da bi nehal pokašljevati. Brado pa je podprl s pestmi.

»Takoj bo na mizi.«

»Vso noč je bilo mrzlo v sobi. Mašo sem morala stiskati vso noč k sebi. Premalo je drv, da bi kurili tudi v sobi. Sicer pa še ni prehuda zima. Ali je tebe kaj zeblo, Klara?«

Klara je postavila skodelice na mizo, nalila kave vanje, potem pa je prilila v skodelice še mleka, ki je zavrelo že prejšnji dan, pa ga je sedaj nekoliko pogrela ob ognju.

»Sebi ne boš nič nalila?«

»Nisem lačna, mati!«

»Vendar bi ti ne škodovalo, saj si blede kakor smrt.«

Klara je odkimala. Posedli so krog mize. Oče je pričel moliti z visokim glasom, ki ga je zdaj pa zdaj prekinil kašelj, mati mu je sledila mrmraje, Maša je strmela v skodelico, Klara pa je molčala. Potem je bilo slišati nekaj časa samo srebanje. »Kruha bi rada. Kaj nimate zopet nič več kruha,« je zaprosila Maša.

Klara je vstala, odprla krušnik in postavila molče pred Mašo veliko skorjo kruha. Klara in mati sta se spogledali. »Kaj, včeraj smo porabili vso sredico za juho,« je rekla mati. Klara pa se je naenkrat sklonila in poljubila sestrico, ki je vsa začudena dvignila široke oči proti nji, na lice in zopet sedla v kot.

»Si se odločila?« jo je vprašala mati.

Klara je pokimala.

»Jaz bi te prav nič ne silila, toda zima je pred vrati in prodali bi nam njive.«

»In naš je pisal, da v Braziliji ni mogoče več dobiti dela, da pojde sedaj v Argentino in da sedaj ne more ničesar poslati. Bogve, če bo mogel poslati tudi potem. Ti pa bi nam...« Stari se je spomnil, da je to že stokrat povedal, prenehal je sredi besedi in zastrmel preplašeno v hčer.

»Vem, vem. V soboto se odpeljem. Še danes bom odpisala Julči.«

Uprla je oči v mater, kakor da bi hotela izvedeti, ali sluti mati, pod kakimi pogoji pojde v Trst — toda mati je odgovorila:

»Tudi jaz sem bila v mladosti v Trstu. Služila sem pri gospe, ki je imela sedem otrok. Mnogo je bilo dela — pa sem jaz sama zmagovala prav vsega. Saj končno vendar človek vse prestane.«

Klara se je nasmehnila komaj vidno, a ni rekla nič.

»V soboto se vozi Kovač po robo v Trst. Lahko se pelješ z njim, da si prihraniš tiste lire za avtobus. Sicer pa te bova s Kovačem obiskala včasih tudi jaz in mati. Tudi Maša bi lahko že enkrat videla Trst.

»O, tudi jaz bi rada šla v Trst,« je vzkliknila Maša.

»Grem lahko tudi peš — saj ne bom kaj imela nesti s seboj,« je odgovorila Klara pikro. Potem je dvignila Mašo s stola v naročje in ji počasi česala goste kodre, med katerimi je komaj potoval glavnik. »Boli, češi bolj počasi,« je zaprosila Maša. Klara je odložila glavnik in uravnala kodre s prsti. Pri tem je skoraj neprestano strmela sestrici v oči.

»Maša, ali si me razumela? V soboto pojdem v Trst, potem pa se ne bova dolgo videli.«

»Pojdeš služiti?«

»Služit pojdem.«

»Pojdem tudi jaz s teboj.«

»Ne, Maša, služiti pojdem za to, da tebi ne bo treba nekoč. Sedaj bo vse drugače. Ti boš morala mesto mene pomagati mami. Tudi te bo ona učila čitanja in pisanja mesto mene, veš, da mi boš včasih pisala dolgo, dolgo pismo.«

Otrok se je zagledal sestri v oči, njegove pa so se orosile. Klara se je sedaj zasmejala.

»Zakaj bi ti jokala. Kadar se povrnem, ti prinesem novo obleko in široko pisano ruto. Nate bom velikokrat mislila, Maša! Oče — odhajate na cesto? Vam bo Maša prinesla kosilo. Recite Milanu, da bi rada popoldne govorila z njim.«

»Pa te bo pregovoril.«

»Me ne bo pregovoril. Naj le pride!«

»Jaz grem pa delat k Cerkvenikovim. Bomo ribali glave. Ti pripravi kosilo za vse tri. Jaz bom obedovala kar tam.«

Stara sta odšla. Klara je strmela nekaj hipov za njima — potem se ji je zahotelo, da bi šla nekoliko v jutro; prijela je Mašo za roko in odšla z njo iz vasi.

Sonce se je sedaj že dvignilo nad Snežnik in obarvalo ogromno kupolo gore tako, da je vsa trepetala v jutranjem žaru. Na zapadni strani med gorami pred Trstom pa je bilo nebo temnomodro in globoko tako, kakor da bi segalo v neskončnost. Toda nad mrtvim sivozelenim poljem je med ovelo travo in med strniščem ležala slana. V samotni dolinici med njivami je nekoliko zapoznelih podleskov mrtvo stiskalo že obledele violetne cvete k flom. Na desno in levo so se do obzorja dvigale gore — tudi one puste, sive, prazne, — te čudne gore — ogromni skladi kamenja nad skladi kamenja, kot orjaške stopnice — — — do vseh obzorij.

Klara se je pristavila. Usta so se ji odprla. Nič ni slišala, kaj je čebljala Maša poleg nje. Silna bolečina je naenkrat zavrnila v njeni duši — zastrmela je v daljo, v zapad, kjer je bilo za gorami skrito veliko mesto, v njem pa nekaj nepoznanega, težkega, ki je sedaj stegnilo nevidne

roke proti nji, da jo pritegne k sebi, da ji izsesa lepo mlado telo in vso dušo iz njega.

Zopet je stresla glavo, kakor da hoče razbiti neznosni trenutek, ki se je je polastil. Stisnila je levico na izbočene mlade prsi in zapela z jasnim, čez vse polje plavajočim glasom. Pesem ni bila niti žalostna, niti vesela. Z njo je hotela Klara le prevpiti čuvstva, ki so drvela skozi njene možgane. Potem se je ozrla na svoje telo, ki je bilo obžarjeno z jutranjim soncem. Gledala je samo sebe — to svoje vitko telo, te svoje težke kite, ki jih je poprej vrgla čez rame. Zasmejala se je zvonko glasno.

»Lepa sem, da, lepa sem. Nobena ni tako lepa kot jaz. Prav kakor ona hoče.«

Maša je začudena poslušala te besede. Potem je otrok ovil roke krog njenega vratu.

»Lepa si, Klara, oj, kako si lepa!«

Klara pa se je smejala neprestano in pripovedovala na povratku s polja domov otroku o vseh mogočih stvareh. Ko je kuhala kosilo, je prepevala neprestano in le od časa do časa obrisala z rokavom oči. Opoldne je naložila v skledo krompir in poslala Mašo, naj ga nese očetu na cesto skoraj uro daleč. Sedla je zopet k oknu in se zagledala na cesto. Po kolesnicah so plesali v vetru listi in se vrtinčili v njem proti kupom sivega kamenja — ti suhi listi visokih jablan, ki so molče stale ob cesti. Zdaj pa zdaj je oddrvel po kolesnicah kak voz in potegnil ves roj listja za seboj. Skoraj na vsakem vozu je sedela ženska, tesno zavita v kožuhovino. Ti obrazi, ki so tolikokrat drveli mimo Klare, so bili čudno visoki in nepremični kakor lutke. Ko je včasih kot otrok pozdravljala te ljudi, drveče iz Trsta na Reko, so jo za hip pogledali začudeni. Le redkokdaj je kateri odzdravil. Ta svet je vedno drvel mimo nje kot nekaj visokega in nepoznanega. Sedaj bo pa morala prav med te ljudi in polagoma bodo ovenele vse lepe misli, ki si jih je nabrala v mladem življenju. Nekoč se bo vrnila in takrat bo naenkrat vse tuje krog nje. Skoraj vsaka, ki se je vrnila iz mesta, se je vrnila samo za nekaj dni. Vrnila se je kot tujka in zbežala nazaj kot tujka. Nekatere pa se niso vrnile nikoli. Le včasih je prišla majhna vsota denarja ali iz Trsta ali iz Milana ali celo iz Aleksandrije. Takrat se je naenkrat spomnila vsa vas pozabljenega dekleta in mnogi so rekli: Dobro se ji godi, kajti glejte — denar je poslala. Čez nekaj dni pa so zopet pozabili na tisto dekle. O nekaterih pa so celo krožile neverjetne, skoraj pravljичne vesti: Milenka Ambroževa si je kupila hišo v samih Benetkah in sedaj ti nosi klobuk. Kdo bi si mislil, da se ji bo nekoč godilo tako! Z Anko Svetlinovo se je poročil bogat trgovec v Trstu. Sicer je res star, toda nikoli več ne bo treba garati Anki. Kdo bi si mislil, da si bo tako dobro izbrala! Anica Legatova se je poročila s kapitanom neke ladje in odpotovala z njim v široki svet. — Sicer so včasih krožile tudi drugačne vesti. Tako so pravili, da je Vika Dobrilova v Milanu tam med tistimi in da so Minko Kogejevo pripeljali iz neke take hiše v tržaško blaznico.

Kar naenkrat je pobesnela. Pred leti so tudi Dano Černigojevo potegnili blizu Devina iz morja. Bog ve, kaj jo je pač gnalo v smrt?

Kljub temu pa so vsako leto odpotovale tri ali štiri deklice iz te doline v svet in skoraj ni nikdar nobena imela več ko dvajset let.

O vseh teh in premnogih drugih imenih je sedaj premišljevala Klara. In vse je prišlo zanjo tako nenadoma. Včasih je nista niti oče niti mati silila, da bi šla v mesto, sedaj pa je začela naenkrat posojilnica groziti s prodajo tega bornega posestva, če tekom enega leta... Toda saj niso mogli niti obresti plačevati več. Tisti denar, ki ga je posojilnica izročila, da je mogel brat v Argentino in da so popravili že skoraj podirajočo se hišo, je naraščal vsak mesec v bolj grozečo vsoto. In tako je končno vse to prišlo. Povedala je že pred meseci Milanu, kaj misli storiti. Razsrdil se je in dolgo iskal na vseh krajih delo, ki bi nosilo nekaj več denarja. Odšel je celo v Trst — hodil nekaj dni po ulicah, toda, ko je videl posedati na pomolih stotine brezposelnih ljudi, mu je upadlo upanje, in se je vrnil. Pogodil se je pri cesti, kjer je zaslužil komaj toliko, da je mogel živeti sam.

Ko jo je sedaj zagledal s ceste, se ni mogel veselo zasmejati kakor drugače. Vstopil je, ne da bi pozdravil. Delavska obleka mu je bila zamazana od ilovice, ki jo je kopal na kraju, kjer so delali nasip. Tudi debelih močnih rok se je držala ilovica. Toda njegove oči so bile polne žalostnega sija.

»Rekel mi je, naj te ne pregovarjam. Ne bom te več pregovarjal,« je spraval s težavo iz sebe.

»Zakaj me gledaš tako strmo?« je vprašala navidez porogljivo.

»Lepa si — zelo te bo škoda.«

»In bi me ne bilo škoda, če bi me le ti nosil na rokah,« je rekla pikro. »Kaj bi imela od tega, če bi me ti nosil na rokah.«

»Ne govori mi tako! Malo bi te jaz nosil na rokah. Tudi bi ti ne mogel dati ničesar lepega. Toda imel bi te rad kakor te ne bo imel rad nihče drugi, najmanj pa tisti, ki mu boš služila. Lepa si. Škoda te bo!«

»Saj veš, da ne odhajam radi sebe,« je vzkliknila naenkrat skoraj z jokavim glasom. »Ali misliš, da me bo mogel kdo tam prisiliti, da bi te ne imela rada še naprej? Če mi vzamejo vse, ljubezni mi ne bodo mogli vzeti.«

Prisedla je k njemu in naslonila glavo na njegovo ramo. Ujel je njene težke kite v roke in se igral z njimi, medtem ko so mu oči zastrmele v tla. Potem jih je dvignil naenkrat in jih uprl v njene.

»Res je. Nikake rešitve ni. Sto stvari sem premislil, pa nobena ni prava. Prisiljen sem biti brez moči, kakor da bi bil novorojenec. Le pojdi, drugače bo vse skupaj vzel vrag. In morda je le kje kak angel, ki te bo peljal skozi težke dni. Sicer Trst je Trst. Ali se vdaj ali umri, in ni jih veliko, ki se jim posreči najti pravo pot. Stotine žena sem videl v posredovalnicah in vselej so le najlepše dobile službo. Ti pa si jo dobila že naprej. Te je že Julči dovolj in prav popisala. Žal mi je, da sem ti jaz

križal pot. Kajti drugače bi te morda tukaj vzel kak velik posestnik in bi ti ne bilo treba hoditi v Trst. Tako pa je sedaj prepozno.«

»To bi bilo isto — jaz bi vendar le tebe imela rada.«

»Vem. Tako je pač na svetu. Daj Bog, da bi ne bilo vedno tako! Morda se bodo časi spremenili, toda sedaj je pač tako. Klara, poslušaj me! Če me boš imela res rada, tedaj se povrni k meni kadarkoli hočeš in jaz te nikdar ne bom vprašal, kaj je bilo v Trstu s teboj. Ali me razumeš?«

»Saj, saj tudi ne bo potrebno, da bi vprašal,« je zašepetala.

»Bog daj, da bi ne bilo potrebno! Toda ti ne veš, kakim uram greš nasproti. Vihar, ki zlomi tudi najlepše vrtnice — osata ne, toda vrtnice ti vedno zlomi. In kaj je vrtnica tega kriva?«

Vstal je.

»Že odhajaš?«

»Rad bi bil pri tebi, toda težko mi je. Nič ne vem, kaj naj ti povem lepega. Saj bom še prišel, preden odpotuješ. In končno sem preveč jezen. Danes bi se sprl s samim paznikom ob nasipu in mu brez pomisleka razbil glavo samo zato, da bi se nekaj zgodilo. Rjovel je za mano, naj se povrnem pravočasno, dasi je dobro vedel, kam grem.«

Pridržala mu je roko.

»Pridi zvečer pod okno! Pridi! Danes ti ne branim, da boš videl, kako te imam rada, da boš videl.«

Nasmehnil se je žalostno in ni ničesar odgovoril. Odhajal je na cesto molče in kakor pijan.

(Dalje prih.)

Gospa Marija Curie, roj. Skłodowska, ki je skupno s svojim možem Petrom Curie, profesorjem na pariški Sorboni, l. 1898 odkrila radij, ki je zadnja leta v kirurgiji nastopil kot najučinkovitejše sredstvo pri zdravljenju raka. Rojena je bila 7. novembra 1867 na Poljskem in je torej letos 7. novembra praznovala 65 letnico svojega življenja. Ko jo je v preteklih mesecih proslavljal tako rekoč ves svet, je ne smemo pozabiti tudi Slovenke, saj nam je kot Poljakinja sorodna po krvi, pa tudi zaradi njenega življenjskega dela, s katerim je pomagala tisočem trpečih. Že l. 1903 je dobila skupno z možem Nobelovo nagrado. Ko pa je mož, ta znani fizik in vseučiliški profesor l. 1906 umrl, je prevzela sama profesuro na Sorboni in je svoje in s. ojegega moža odkritje še izpopolnila, za kar je prejela l. 1911 ponovno Nobelovo nagrado.

Vesel božič, sestre!

Danes vam ne bom pridigovala, govore naj prazniki sami! Bliža se radosten božič, domač in prisrčen praznik in radosten onim, ki se zbirajo v družini, a praznik toli bridkejši njim, ki nimajo doma, ne nikogar. Te praznike vam želim veselejše od najlepšega pomladnega dne, jasnejše od zvezdobrojnega modrega neba; te praznike, ko se moje osamljeno srce približuje z večjo nežnostjo vaši mladosti, bodisi srečni ali nesrečni, da vam izrazi svoje srčno materinsko voščilo, da vam pošlje ljubeč blagoslov, da ostanete vedno dobre, da vas najde kakršnakoli poizkušnja življenja vedno na svojem mestu, stanovitne, močne kot zveste straže ob izročitvi prapora: poštenosti in dolžnosti.

Koliko, koliko daljnih in davnih spominov napolnjuje v teh dneh našo dušo! Spominjajte se, ko ste bile še majhne in ste željno pričakovale božiča, božičnih darov, tako zaželenih in tolikrat v nevarnosti radi trme ali nepokorščine... Atek in mamica sta skrivnostno šepetala; ena soba pa je bila zaklenjena... Ne, ne, nista bila atek in mamica! Bilo je božje Dete, ki je prisluškovalo vaši molitvi na posteljci, prisluškovalo zaspani molitvi drobnega telesca... ki je že sklonilo glavico, zaspančkalo na mehkem ležišču. In glavica je sanjala, sanjala, poletela v sanjah gledat kako pomaga Jezušček angelcem pripravljati drevesce, polno trepetajočih lučk, ki so bile same z neba padle zvezdice.

Se spominjate? Da? In kako je bilo malo srčece zadnji večer! Radostni vzkliki krog bliščечеlega drevesca, zlato srebrno se lesketajočega, ki se je šibilo od darov. In zopet tihi in ljubeči vzdih pred jaslicami, ko je utripalo srčece in so se prožile ročice Jezuščku naproti. Radost, radost, daljna in davna, a najčistejša. In nje spomin je neizbrisljiv v srcu, tudi ko so lasje že beli, tudi tedaj še, ko je življenje zrahljalo dušo. Nebeška radost, katere vonj se ohranja še dolgo, dolgo na naši življenjski poti, da nam je manj strma, manj trpka, manj težavna in tuja. Čista radost iz davnih detinskih let!

Koliko spominov... koliko!

Zato: Vesel božič, sestre!

Beloglavec-Krajnc Draga:

V zimski noči.

*V visokih daljah bele zvezde sijejo;
ko luč, ki jo žarijo davne svetle sanje
mi v dušo blesk srebrni lijejo.
Oko jih gleda, a srce ne ve več zanje.*

*V kristalih mrzlih blodi mi stopinja.
Vse polje belo je; poti iz biserov spletene.*

— — — — —
*To je življenje: sanje sladke pozabljene,
pred mano pot: žari se, dušo mraz zagrinja.*

Hčere beže . . .

S v. Trije kralji so se razšli. Še so se bleščale njihove neznatne stopinje na zamrzli barjanski planjavi. Okna so se še enkrat odprla za njimi, paški zvon se je dolgo poslavljal od njih. Počasi je sonce nagnilo zlato čelo; zasnežene poljane je prevzela srebrnčasta modrina, ki se je neprestano iskrila in spreminjala v ognjenih barvah. Zabrisana meglica nad Ljubljano se je zopet malce povlekla in se zgostila pod Bistrom. Pri Kaminu so se gredli čolnarski hlapci in načajali dekletom, ki so popravljale preperete plahte. Prazničnost se je skoraj umaknila vsakdanjim opravilom in skrbem, samo pri jaslicah so še čemele svete božične skrivnosti, drobne ovčke, nerodni pastirji, presveta Družina . . . Ko so poslednjikrat udarili zvonovi na Žalostni gori božičnim praznikom v slovo, so stopili gospodarji v hleve, potrepljali živino in se pripravili, da pojdejo v jutru na Srobotnik po drva. Večer se je polagoma stisnil, polja so obležala bela in mrtva, samo na prisojnih bregovih je pustila večerna zarja rožni poljub, ki so ga poželjivo použili črni mrakovi. Vsa vas se je pritajila, pastirji so se nehali klicati, mlin na Izvirku je ostal gluha, mlinar nocoj ni skoparil pri mericah.

Pred farno cerkvijo se je obotavljalo deklet devetnajstih let; modra obleka, nekoliko prikrojena po modi naših dni, jo je napravljala prikupno in čedno.

»Kar potrkaj, Ančka! Gospod župnik se bo gotovo razveselil, da se posloviš tudi od njega. Mnogokrat nam je prekrenil težave; v konzumu je govoril za nas, da niso takoj terjali plačila. Jaz te počakam v cerkvi; ko boš odpravila, me boš že našla.«

Tako je nagovarjala postarana ženica svojo hčer, ki se danes poslavlja od znancev in dobrotnikov, kajti jutri odide z doma služiti k tujim ljudem. Morda za vedno! Kirnova Ančka se je končno ojunčila in stopila v prostorno vežo, v kateri jo je objela prijetna domačnost, polna toplote in neke otroške mikavnosti, ki je doma ravno v župniščih. Plašno je potrkala v nadstropju na svetla vrata in se stisnila v kot.

»Kaj boš pa ti povedala?« se je razveselil župnik Bernik nepričakovane obiska, odložil brevir in odvedel mladenko kraj okna.

»Poslavljam se, gospod župnik,« je sramežljivo dahnila Ančka in povabila oči, kakor da je pala v nezaželeno zadrego, ko je razodela svojo namero.

»Tako? Kam pa . . . V Ljubljano . . . na Nemško . . . ali v Ameriko med bogate strice . . .« se je šalil duhovni gospod in primaknil stol.

»Sedaj še ne pojdem v mesto. V železniški restavraciji na Dolenjskem sem dobila službo točajke. Zaenkrat bom samo poskusila, pozneje si bom prebrala in se odpravim v mesto,« je vneto razlagala.

Župnik je namrščil visoko čelo; smeh na njegovih pobožnih ustnicah je zamrl, sklonil je glavo, kakor da so ga potrle nenadne skrbi.

»Kaj doma ni več dobro? Na težko pot se podajaš, draga Ančka. Bog naj te čuva padca in nesreče. Gostilne ob železnicah ne slovijo.«

»Cujnikova Lucija mi je svetovala tako. Obljubila mi je, da pozneje .udi mene spravi v hotel za strežajko. To je lepa služba.«

Duhovnika je še bolj zaskrbelo. Koliko deklet je že odšlo, a koliko se jih je vrnilo? Redke so bile, ki so našle v svetu zaželeno srečo.

»Tudi za Lucijo se bojim. Kadar pride domov, se me izogne, nič več se ne oglasi. Ničemurnost preslepi mladega človeka, prevzame ga napuh, ta gre pa pred padcem.«

Ančka je molčala, postalo ji je tesno, neprijetna vročica jo je spreletela. Duhovnikovih besedi ni mogla umeti! Lucija je postala vendar lepa gospodična; lasje si je pustila prirezati in nakodrati, svilene nogavice nosi, z lakastimi šolni se postavlja. Zakaj bi se ravno ona vedno drenjala po tesni kajži? Da le more biti duhovni gospod tako črnogled!

»Tudi Kržičeva Marjeta pojde,« se je nekoliko oddahnila, ko je našla novo misel, ki bo gotovo zanimala gospoda.

»Tudi?« se je zdrznil župnik in vzel v roke lep molitvenik.

»Že jutri! Skupaj se odpeljeva. Pri nekem ravnatelju bo služila. Tudi njej bo dobro, dvesto dinarjev so ji obljubili.«

»Mhm, mhm,« je pomajal neverno duhovni pastir in napisal nekaj besedic v molitvenik.

»Hoteli, železniške restavracije, službe pri ravnateljih, točajke, hišne... Zares mikavni naslovi in krasne obljube! Uboge reve, kako ste lahkoverne. Boljši je nezabeljeni sok kakor pa ujedljiva gospoda, ko vas bo morda nasičevala z bornimi drobtinami, ki bodo padale z bogato obložene mize. Naj se zgodi božja volja. Želim ti vso srečo, da boš ostala zdrava na duši in telesu. Prejmi pa kratek nasvet: Moli in delaj ter ne pozabi rodnega doma. To sem ti napisal v molitvenik, ki ti ga dajem za spomin.«

Ančka še vedno ni mogla razumeti vseh besed; v veselo pričakovanje je kanilo nekaj grenkega, skoraj ji je bilo žal, da je ubogala mater in stopila k župniku, ki je tako žalostno govoril. Nevede mu je podala roko; ko ji je naredil križ čez čelo, se je nerodno priklonila ter se urno spustila po stopnicah in poiskala v cerkvi mater, ki jo je prijela za roko, da je tudi ona pokleknila. Toda moliti ni mogla. Vsa razbrana je topo zrla v jaslice; komaj je pomolila nekaj molitvic, ki jih jo je naučila mati v zlati mladosti. Sveti angel varuh moj...

Ko sta zapustili domačo cerkev, jo je mati še enkrat pokropila z blagoslovljeno vodo in jo skrbno vprašala:

»Si bila pri gospodu?«

»Molitveno knjižico sem dobila.«

»So te kaj podučili? Ančka, molitve se ne smeš braniti. Tudi pred delom ne beži. So te blagoslovili duhovni gospod?«

»So,« je nedoločno omenila mladenka in zavila molitvenik v robček.

Preko barja je pritegnil oster krivec; poiskali sta bližnico kraj velikega mosta, na katerem je ležala železna kača, vsa zlobna in zlokobna. Zgoraj na postaji je vreščala lokomotiva in nestrpno čakala, kdaj zdrvi proti svetlemu zapadu in se zarije z jeklenimi prsi med orjaške pečine pod Trebevnikom. Ko sta prispeli na Breg, je hči odslovlila mater:

»Vi pojdite kar domov, jaz bom pogledala malo k Marjetki, da se sigurno dogovoriva radi odhoda.«

»Samo predolgo se ne zamudi. Nocoj moraš kmalu k počitku, da boš jutri vedra. Vožnja bo dolga.«

Ančka se je s trudnimi koraki namerila v klanček. Ko je prišla do železniškega prelaza, je za hipec obstala ter se oddahnila. Breg je ležal pod njo ves svetel in prijeten, na pragu Mrkunove gostilne je stal trgovski uslužbenec in se dolgočasil z žvižganjem. Onstran železnice pa se je začela bajtarska vasica Pako, uklenjena med hudourne pečine in neplodno reber. Kup čemerikavih sivih hišic sredi puste brežine, kakor družina gladnih ptic, ki so pribežale pred nesrečo in se za vedno spustile na gozdno jaso ter ne smejo odleteti v sončne višave. Kajže so bile potisnjene na skale, za vsako ni bilo toliko sveta, da bi obrnil na njem konja s plugom. Tod nisi našel plodne brazde, komaj da je naryl krt kupček zemlje. Edino Dormišev zdolec onkraj paškega mosta je nudil v poletnih večerih košček košenine in senčno zatišje pod leščevjem. Ančka je predobro znala, da se tod težko živi. Ljudje se resnično ubijajo za skorjico črnega kruha. Barjanska zemlja je črna in težko rodi! Ženske morajo znositi vso vodo za človeka in žival na glavi tako visoko, da jim jo često pomladanska sapa razpljuska in pobere iz škafov ter morajo še enkrat na Izvir. Za vsak požirek vode kane potna kaplja s čela! Do železniškega prelaza počivajo navadno dvakrat, naprej pa za vsako skalo; koliko pa šele trpijo pred prazniki ali v zimskih dneh, ko je treba nositi vodo po spolzkih, ledenih tleh. Kolikokrat se je tudi ona pehala po rebri s škaфом vode na glavi! Pa je priletel veter iz Menišije in ji vrgel pod Pavlovo hišo vso vodo iz škafa. Kolikokrat se je z nejevoljo vračala, zdelo se ji je, da so se ji smejali še vrabci v Zlovševi robidnici. Zares! Doli na Izvir je daleč, škafi so težki in nerodni. Poslej se ji ne bo treba nič več truditi. Dolgo je želela, da pojde v svet, v mesto, kjer bo imela več svetlobe in lažjega življenja. Kajža je itak borna in pretesna za vse. Skozi nizko okence ni mogla prisijati sreča za troje mladih ljudi, komaj da se jim je nasmehnilo večerno sonce, ko se je skrilo za božjo gnado onstran molčečega barja. Brat Matevž se je vrgel med kramparje na železnici; očeta je že davno strlo v liških šumah, neke zime so poslali domov culico z njegovo obleko, nekaj denarja in sekiro. Tako bo ostala doma pri materi le še sestra Urša, malo nerodna in pegastega obraza je, takih ne marajo pri mestni gospodi. Toplo občutje je objelo Ančko, kar pozabila je na župnikove besede. Nič več ne bo begala za nagajivo kravico, nič več se ne bo potikala v vročini nad Trejšenkomo in obirala med skalovjem brinje, nič več

ne bo hodila na žernado k Pristavcu za male denarje in luštrekov krop. Bog se nas usmilil! Kadar je pa plela pri Mozejki je bilo še slabše. Po kruhu in posodi so se sprehajali debeli ščurki, kava je dišala po plesnobi, sladkor je bil obgrizen in neužitno-rumen. Še bolj nerada se je spomnila nizke in temne kamrice, v kateri sta spali s sestro Uršo. Zelena, nerodna peč je zavzemala polovico prostora, saje so se sprijele v črno plast in napravljale stene še bolj neprijazne. Roji muh so imeli v poletnih večerih priljubljeno kotišče vrh peči. Ponoči je neprestano kljuvala »mrtvaška ura«, črviva bruna, ki so podpirala nizki strop, so se nagnila, kakor da hočejo vsak čas omahnuti. Kadar se je ozrla po čumnati, vedno se ji je zazdelo, da silita revščina in vlaga iz vseh kotov. Še svetniške podobe so bile blede in bedne, obleka po omarah se ni mogla prezračiti... V novi službi bo vse lepše, v mestu ni blata in strganih plotov, tam so hiše bele in visoke. Kako mikaven je prostrani svet! Kolikokrat se je v pomladanskem večeru odpravila visoko pod Srobotnik, kjer se začenjajo rakiške senožeti. Dolgo je zrla v svetlozeleno daljavo. Za valovitimi holmi, nekje za Žalostno goro in Plešivico je trepetal srebrnčast sijaj, tam nekje je ležala Ljubljana, vsa spočita in prikupna. Še naprej pa bliščeča obzorja, včasih vsa modra kakor posvečeni cerkveni strop, posejan z drobnimi zvezdicami, včasih vsa zlata, nedosežna in polna privlačnosti! Kdo ne bo zapustil borne kajže in pozabljene vasice ter zbežal in rešil nekaj veselih dni mladosti! Kakšna puščoba vlada na vasi ob dolgočasnih poletnih nedeljah! Včasih se je pridružila tovarišicam, ki so se zbrale na železniškem prelazu; dolgo so strmele proti Vrhniki ali pa sledile bleščečemu avtomobilu, ki je brzel proti grajski Bistri. Redko se je ustavil tod nadut financar, ki je prinesel Mrkumu davčno polo; leno je obšel vas in nagajivo kateri mežiknil... Tako se je raztresla z razmišljanjem, da ni spoznala mladeniča, ki je prijazno stopil pred njo in jo toplo ogovoril:

»Ančka.«

»Ti si, Tine!« je prestrašeno stopila nazaj, se obrnila proti zatonu in segla v ponudeno desnico. Zlata večerna luč je oblila dekletov obraz.

»Ali greš po orehe? Nekam pozno bo že, prazniki so skoraj minili,« je poizvedoval mladenič in se poskušal pridružiti svoji ljubljenci. Nikake dvorljivosti ni bilo v njegovih besedah, pač pa je fantovsko zdravje odsevalo z njegovih mirnih oči, ki so jo tako preprosto motrile.

»Kar tako grem, Tine. Po slovo... kajti jutri se odpeljem...« je odsekano slovkovalo dekle in se trudilo, da se znebi Tinetove družine. Neka ravnodušnost jo je navdala. Ni ji bil neljub, saj sta se imela še nedavno rada. Skromna je bila njuna ljubezen, kakor v tistih mladostnih dneh, ko sta se zabavala z urnimi drsalci, ki so bliskovito švigali po temačni vodni gladini pod Marinovim mlinom na Izvirku. Neštetokrat mu je splela venec iz dišečih, belih penuš in težkih, zlatih kalužnic. Nekaj te preproste, otročje ljubezni je še vedno ostalo, detinstvo se ne pozabi kmalu. V zrelih letih se mnogokrat najdejo srca, ki so se nekoč skupaj radovala na paši pod leščevjem... Kabejev Tine je v nekaki potrnosti

predjal klobuk. Nekaj se je vendar zdrznilo v njegovem srcu; tiha, nerazodeta ljubezen bi se rada odzvala in našla utehe. Toda baš sedaj se nenadoma odteguje ona mehka dlan, ki bi mogla upokojiti fantovo hrepenenje. Ljubosumna misel se je zdrznila v njegovem srcu, čuvstvo bojazni ga je docela prevzelo. Dvignil je glas in nalahko očital:

»Da si se že odločila? Nikomur nisi zaupala tega sklepa. Ko sva skupaj proso mlela, si bila drugih misli. Sedaj si me pa zavrгла.«

»Kaj zavrгла? Z doma moram, bom bolj srečna. Kasneje dobim v mestu dobro službo, saj lahko za menoj prideš.«

Ančka je dvignila močne obrvi, nasmešek je spreletel njene ustnice, nekaj bodrilnega in podjetnega so izražale njene besede. Celo malo upanja, malo ljubezni...

»Saj lahko za menoj prideš.«

V Tinetovih mislih se je utrnila neka nova namera, v nekaj hipcih je dozorel v njem fantovski sklep: Za njo pojdem! Brez treznega pre-mišljanja in uvaževanja tisočerih neprilik! Za njo... Morda dobi delo v tovarni ali na mestni mitnici. Bo že vlovil kakšno službico, saj jo še drugi! Špančkov Jurček je šel v jeseni k mestnim stražnikom; kar nič se ne pritoži, zadnjič je prišel domov in se ponašal po veliki maši pred cerkvijo s sabljo ob boku. Nekam oveseljen je segel Ančki v roko in zatrdil:

»Tudi jaz pojdem. Piši mi čimpreje, kako si zadovoljna. Moram domov. Na Štefanovo smo hlapca zgubili, k orožnikom se je priglasil in odšel v Srbijo; novi pa še ni prišel. Moram pomagati očetu pri živini.«

(Dalje prih.)

Gospodična Grenier, učiteljica pariške šole za bolniško nego je dobila novembra meseca za svoje 25 letno požrtvovalno delo na tej šoli križ častne legije. Slika nam jo kaže v trenutku, ko je prejela visoko odlikovanje.

Pastirska in kraljevska pot.

V že izzveneli otroški dobi so pela naša grla božične pastirske in kraljevske pesmi; čudno proseče, odprtih oči, kakor zvezde odrešenja od adventa tja do jaslične dobe. In kot otroci smo le prehiteli kakor ubogi pastirci planjavo in že se nam je odprlo srce božjega Deteta in zrli smo njegovo ljubezen, dobroto, kakor solnce, ki nikdar ne zatone. Brez vsakega dvoma, brez otežujoče krivde, neovirani od tisoč in tisoč ničevosti, samo s sladkimi, zaupnimi otroškimi očmi smo posegali po Stvarnikovi roki in mislili, da nam bo Gospod v živiljenju vedno tako blizu... Pastirske poti!

Mnogo si jih je seveda ohranilo to otroško nedožljivo vero božje bližine v vseh skušnjavah in grenkosti živiljenja, in tem je treba iti danes samo še z istim zaupanjem kratek košček poti, da se oprimejo roke svojega Boga. Toda mnogo, premnogo jih mora potovati kraljevska pota, široka, nevarnosti polna, negotova kraljevska pota do svojega Boga. Mnogo pa jih je, ki hočejo Boga preračunati, videti njega zvezdo in šele verovati. Ti si tožijo dan za dnem polni grenkosti: »Če je tako, ne more biti drugače; zakaj pusti Bog, da se zgodi to in tako?« Razmotrivajo in ne čutijo dobrotne očetovske roke, ki jim gladi vroče čelo: »Otrok, kako sodiš svojega Boga? Zakaj mi ne zaupaš zaradi vsakdanje moje milosti, moje ljubezni? Ti mar že nisem tisočkrat dokazal, da sem resnično Bog in Oče tvoj?«

Toda uboga duša ne sluša in ne sliši, ker ne premisli, a se zavija v težke misli in čuti zato srce tako prazno... kraljevske poti!

Pa so tudi duše, ki so si rešile iz davno minulih časov pobožno pesem, ki jih gane in trka v redkih, prazničnih urah z nežnimi prstki kakor domotožje na zaprte duri njihovega srca; a nimajo časa za Boga. Poklic, družabnost, šport, veselje, zabave in veselice so zmagoslavni na prestolu njih živiljenja. Tako daleč, daleč gredo pota teh tuzemskih ljudi, mimo ubornega svetišča bellehemskega in četudi jih opominjajo vprašujoče oči: »Povej, duša, je-li vredno to tvoje živiljenjske službe? Je-li res to vse, kar naj te napolni? ...« Tedaj se otresejo rahlega opomina:

»Nimam časa!«

Kraljevska pota...

In zopet so duše, ki so zidale zid med seboj in med Detetom v hlevčku. Nočejo iti s pastirci, ker so ogrenjeni od človeških prevar, žalostni zaradi izgubljenih let, ker pod krinko zakrknjenosti skrivajo svojo krivdo. Kleli bi najrajši Dete in njega radostno vest, ker ne razumejo njegove dobrote in pravičnosti.

Kraljevska pota!

In toliko, toliko neštevilnih duš je, ki jih zadržuje od preproste pastirske poti šibka volja, vpliv dnevnega mnenja in politike in se oddaljuje od Zveličarjovega srca, kot blodeči potniki, in se vedno bolj oddaljujejo od doma. Od viharja razrušen čoln ne najde več poti domov, v varno zavetje. Zdi se, kot da bi se za te duše ne bil rodil Bog, ne bil umrl in kot da bi ne čakal še danes molče in poln veličanstva na vsako posamezno srce. Toliko jih hodi naše dni kraljevska pota in niso to nevpredna srca. Lahko rečemo, ves naš čas je kraljevska pot, ki so jo hodili Trije kralji, ko se jim je skrila zvezda vodnica, potovanje v temi in tujini, skozi nevarnosti in grozote, ki prete od vseh strani. Pa čuje se včasih, da je Bogu sploh vseeno, naj ga najdemo ali ne. Neumneži! Ali mar ne more stopiti pred dušo, molče in veličasten z vseuničujočim in vse pretresujočim glasom: »Glej, jaz sem

Gospod tvoj in Bog tvoj in ne imej božanstev razen menel! Ali res ne verjameš, da Bog lahko prekrži račune vsem domljivcem in računarjem v enem samem trenutku, v eni sami uri Damaska; da z enim samim dihom lahko razruši tuzemske oltarje in ne pokaže lahko obupajočim solnce svoje ljubezni? Ne veruješ, da se slični čudeži dogajajo tisoč- in tisočkrat, četudi ne vemo zanje? O njih nam dostikrat priča zgodovina svetnikov in spokornikov, velikih mož, a se vrše istotako med majhnimi in ubogimi v duhu.

Včasih pride tak pesimist in pravi, da smo sploh vsi izgubili pot do Boga in da je vse končano. Ne! Kraljevske poti končajo vedno ob jasliah, ne morejo končati drugod. Seveda bolj nevarna so vedno taka, dolga pota; kralji z Jutrovega so prišli šele po letih k Jezusu, a prišli so vendar! In sveto pismo nam ne pravi, da bi jih bilo sprejelo Dete manj ljubeče kakor pastirce.

Blagoslobljena in srečna so vedno srca, ki gredo pastirsko pot, ki se ne oddaljijo od Boga niti za hip in so zato tudi prvi sprejeli veselo vest o miru in nebeškem kraljestvu. Toda Zoeličar bo istotako iztegnil roko do onih, ki so ga šli iskat, četudi nezavedni in tavajoči, ki mu šele po letih prineso trudno srce in mu ga v bolestinah solzah položijo v blagoslovljajoče roke: »Moj Gospod in moj Bog!«

Pastirske poti... kraljevske poti... a po drugih ne potovati, sestre!

Nemški Frauenbund priredi vsako leto v jesenskih mesecih tečaj za svoje članice, na katerem se priučijo izdelovati razne igrače za otroke. Na naši sliki vidimo žene pri takem delu. Kar je najvažnejše, je to, da se na takem tečaju priučijo uporabiti vse drobne in na videz malovredne ostanke raznega blaga, ki jih je pač tudi v današnjih težkih časih še vedno dovolj za izgotovitev raznih otroških igračk. Take tečaje prireja Frauenbund zlasti pred božičnimi prazniki, da si matere prihranijo pač mnoge izdatke za nakup primernih darilc za otroke, ki jih vse lahko izgotove same s prav malimi stroški.

Ana Galetova:

Po sedmih dneh.

Že sedem dni gredo
 papirnati pastirci v mahov hrib.
 A meni glas velikega pastirja,
 ki z rogom čredo ovčk vznemirja,
 šele nocoj je tiho pal v srce.
 In misel, kakor da je tudi od papirja,
 se z belo čredo drenja krog pastirja
 in ga vprašuje: kam?
 »Ne veš?« se čudi mi pastir.
 »Vsi moji že vedo.
 Že sedem dni gredo
 v ubogi polpodrti hlev.
 Nikogar ni, ki bi ne smel.«
 In kakor ovčka izgubljena
 odtava vsa osramočena
 mi trudna misel v breg.

Joj, v hlevcu droben in ubog
 v objem drži ročici Bog.
 Smehlja se mi Rednik njegov
 in Mati božja je prijazna —
 a moja misel čisto prazna
 in brez darov.

Beloglavec-Krajnc Draga:

Če ne boste kakor eden izmed teh malih ...

Ko zapoje svetonočni zvonovi, ko objame zemljo in nebo en sam radosten »Gloria«, so nam večkrat srca mrzla in z začudenimi pogledi strmimo v voščeno dete sredi pisanih lučic. Stojimo ko ubogi izseljenci poleg doma, a doma ne poznamo; izmučeni potniki sredi puščave stegamo roke, da hrepeneče objamemo srečo, a nam je daleč, daleč, ko je treba vendar samo drobnega koraka in smo v njej!

Koraka — nazaj!

Pozabi ničevno ped časa, ki ji ljudje pravimo leta, in bodi, kar si bil pred desetimi, petnajstimi, petdesetimi leti! Morda si sredi poletja in krmariš z ognjenim ponosom skozi živoljenje in ti je duša polna smelih sanj, razkošnih želj in neugnanega hrepenenja.

Morda so se zlati kodrčki že umaknili srebrni sivini; življenje ti je zostrilo poteze in ti upognilo pleča, ti prepojilo misli s pelinom.

O! To noč naj se v pokojijo visoke misli, naj utihnejo težke skrbi, naj spijo »pomini bridkih razočaranj!

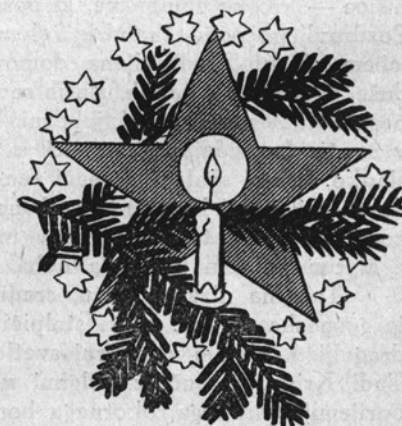
To noč bodi srce otroško in dobro kot je bilo v srečni dobi detinstva! Tako majhno bodi, da bo našlo ozko pot v kraljestvo svete noči!

Potem ti bodo jaslice kotiček lepote in miru, smrečica zaklad pravljničnega čara; potem bo tvoja duša doumela globino rajске pesmi, angelskih trum na bethlehmskih livadah:

»Slava Bogu!« in »Mir ljudem!«

Srečne in vesele božične praznike
 in blagoslovljeno novo leto želi
 uredništvo in uprava.

Kloptci pojo . . .

*Ko bela obločnica*siplje mesec velike zelenkaste valove luči na tihe hišice v globeli, na speča polja, kjer se zrelo klasje pripogiba v vročem snu, na rosne travnike, kjer nočni metulji pripovedujejo dremajočim cvetkam pravljice o sreči.*

Kladivo v stolpu naznanja polnoč. V moji sobici še brli luč ko veneč tulipan in riše motne sence po stenah. Okno je odprto na stežaj ko preseča dlan, da ujame čim več blagoslovljenega pokoja, čim več razodetja v skrivnostni poletni noči.

V vijoličastem odsevu se kopljejo Slovenske gorice; plaho poskuša črček zategnjeno pesem o vinu, ki kipi v velikih belih jagodah in kane iz razpokane črnine na težka ilovnata tla.

Od zapada veje božajoč hlad. Z nevidnimi prsti se dotika velikih in malih čuječih klopotcev v vinogradih.

In zdaj se zgodi čudo:

Lesena kola ožive in začno peti drdrajočo monotono pesem, ki udarja s trdim, naglim taktom v sanjajoč mir.

Kloptci pojo.

Bogastvo Slovenskih goric zveni v leseni pesmi, vriskanje vinorodnih holmcev in valovanje prostranih žitnih polj.

O zakletih duhovih v starih hrastovih šumah govori njih spev; o črnih gradovih in o drobnih kapelicah, ki se v mesečini belijo ko angelske peruti.

Mehko čebljajo o starih spominih, nežno in boječe drdrajo povest človeških src, ki so svetejša ko mir, ki kakor bela tenčica ovija vso dolino in so zato skrivnostnejša ko tisoč čudežev poletne noči.

Poslušam in spoznavam.

Lučka v moji sobi je zamrla. V mesečini se sveti papir pred mano ko srebrna plošča in s tipajočimi prsti rišem besede, ki jih pojo kloptci.

I.

V zlat dan, poln poletnega dehtenja, poln vriskajočega petja ubira vroča sapa s trudnimi prsti rahlo pesem. Klop, klop... Tiho, mehko drsijo leseni zvoki po solnčnih pramenih do nizkih koč, do zelenih bregov, do bele poti, kjer stopa vitko plavolaso deklet.

»Kloptci, znanci mojih otroških dni! Pozdravljeni! Pozdravljene, bele hišice — krotke golobičice, ki posedate po vinskih brdih kakor utrujene ptičice! Pozdravljeno polje, tkano iz zelene svile, ponosno v svojem skrivnostnem valujočem plesu! Pozdravljena domovina, ljubljena z vročim hrepenenjem mlade duše, zasanjana v toplih, zlatih sanjah sredi mrzlih, tujih šolskih sten! Domovina, pesem si! Pesem o večni ljubezni, ki vodi tvoje v življenju in mu poje uspavanko v smrti. Če sedaj zaprem oči in se sklonem k tebi, da umrem, je dobro, je sladko, ker bi spala v domači zemljici.« Toplo čuvstvo velike lepote in radostne dobrote ji proži korak, da srebrno zveni na drobni peščeni poti. Oči pijejo sijaj zorečega polja, temnega, ko v pravljicne sanje zakletega gozda in poletnega, z zlatim prahom posutega neba.

Tam na nizkem griču, sredi cvetočega vrta, kakor školjka v šopku rož, je gosposka stavba. Vitki stolpiči se kopljejo v vročih žarkih; šipe so blesteči dragulji, ki dihajo v srebrni svetlobi, nemirni in ostri, da boli v oči in v misli. Tudi Krista zasenči z dolgimi vekmi radostno jasnost oči. Kakor utrujena se oprijemlje visokega, okornega bora kraj poti. Šele čez čas se sunkoma ojunaci

in zopet dvigne pogled h gradu. Naj se svetijo okna v zlobnem sijaju raztaljene kovine, naj boli žar belega zida v oči, da se napolnijo z drobnimi, komaj vidnimi solzicami, naj utriplje srce burno in bolno, da bi najrajši zaplakala pri slehernem dihu, naj plešejo v glavi rdeči kolobarji, ki suvajo z vso silo v čelo in senca, da so ji misli zmedene in bridke. Naj! Pogumno merijo oči ponosno zidovje: »Ne pozdravljam te, četudi si njegov dom. Tuje zidovje si, preponosno v hladnem svojem sijaju, — in vendar — stokrat so sleherni dan romale moje misli k tebi; ne, ne k tebi, ker tebe ne maram, le k njemu. — A ti, visoka bela stena, našemljena s stolpiči in z levjimi glavami, ti si med mano in njim. Da bi bila ti kočica, borna kakor je naša, — srečne bi bile moje sanje. Zato te ne pozdravljam, zato me skelijo oči in je glava trudna in vroča.«

Globoko ji klone teme, da se osujejo zlati kodri na zagorelo čelo. Ljubeča je misel, a težka in bridka.

Ko tih, svareč glas zazre podobo davnih dni...

Zimska burja se zaganja v lesene stene domače hiše. Toplo je v izbi; suhi krlji v peči vonjajo sladko in trpko, kolovrati pojejo enakomerno hreščečo popevko in mala, drobna Krista sloni v dedekovem naročju ko plaha ptička v gnezdecu ter pije z velikimi vprašujočimi očmi sleherni besedo, ki se trga iz starih, brezzobih ust.

»Stari oče mojega očeta — Bog jim daj večni mir! — so slišali takole praviti: Na mestu, kjer je sedaj polkovnikov gradič, je bil velik, črn grad. V njem je domovala silno imenitna gospoda. Oblačili so se v svilo, vso z zlatom obšito; posebno gospa je bila imenitna, visokorastlega rodu in neprijazna. Tu doli pa so delali kmetje v raševini in hodili v graščino tlačanit. Pa je bila tlačanova Anica v raševini lepša ko grajska gospa v svili. To je k nesreči zapazil tudi graščak. No, takrat človeško življenje ni imelo tolike cene ko danes... Grajska gospa je kmalu hudo zbolela. Umirajoča je zvedela vso prevaro — kako, Bog vedi! — in je v besnem obupu proklela črno leseno bajto, želeč, da — kakor je prišla njej nesreča iz kočice, naj prihaja v tlačanovo hišo nesreča iz gradu, dokler žive ljudje tod in tam.

Grajsko gospo so pokopali v Črnem lesu in stare ženske so že večkrat videle visoko črno postavo, ki se je počasi sprehajala po beli poti in izginila med drevjem. Bog vedi, kako je?

Grad so Turki razdejali; tudi naša hiša je pogorela; stari oče mojega očeta — Bog jim daj dobro na onem svetu! — so postavili novo, grajske razvaline pa so dolgo samevale, dokler ni prišel oče tega polkovnika, dokazal, da je potomec iste plemiške rodbine, ki je tu bila vladala in je postavil ta gradič. Novo življenje se je začelo. Sreča in nesreča sta zvesto spremljali oba rodova; resnica pa je, da se še nikdar ni dobro izteklo, če smo bili v prijateljstvu ali v sovraštvu zvezani z grajskimi.

No, pa bo že kako, že. Ko bo mali Tine gospod — Bog vam daj ta dan dočakati! — takrat bomo rekli: Sreča nas ni pozabila. Grajskim pa bodite vljudni in tuji sosedje, nič več! Nikdar več! Nikdar! Ne ti, Tine, ki boš mašnik, — Bog daj tebi in naši hiši to milost! —, ne ti, Jurij, ki boš sledil nam in boš kmet po božji volji, ne ti, Krista, — Bog daj, da boš domu v čast in v blagoslov!

Klop, klop, ... Trdo udarijo zvoki v sanje. Udarijo in jih presekajo. V čudnem zavzetju strmijo deklinške oči. Nebo je sinje, z zlatom pretkano, ves svet se koplje v poletnem sijaju, vriskajoč dan svatuje v dolini, ona pa je dremala in sredi sladkega poletja sanjala bridke zimske misli.

Zopet zveni drobnih korakov sveži zvok, da odmeva stezica, ki se vije ko srebrn trak po zelenem griču. Sedaj se trak zoži in krene na desno.

Tam pod gradičem je črna, s slamo krita hiša. Sključeno ždi ob poti, ko da prosi usmiljenja in pomoči.

Dom! Misel najlepša, najslajša! Tolažba v samotnih urah, zdravilo pekoči boli! Dom! Reven si in skromen. Črn si ko zemlja, iz katere rasteš in kriviš se ko črv pod uničujočo stopinjo, želeč si svobode ali vsaj življenja, življenja... In vendar! Revnega te ljubimo, v bridkosti si lep, ker te ožarja svit mehkih spominov iz najsrečnejših dni življenja. Zato hrepeni srce k tebi, zato ti želimo biti blizu, blizu; s tabo in v tebi. Ti si zavetje in mir.

Na polju delata oče in brat. V svežo grudo dajeta moč svojih železnih udov; zemlja je upognila očetu hrbet, je obema razorala dlani v rjavkastokrvave brazde, je zarisala v čelo resne, globoke črte. Skrb se je vsesala v pogled, skrb za dom, posvečen po očetovih, dedovih in pradedovih žuljih, skrb za zemljo, sveto, plodno, ljubljeno.

Samo za zemljo, samo za dom? O, Krista, ne taji sebi, ne taji srcu! Poglej si nagubano krilce, svetle čeveljčke, svileno jopico!

Mati, živa svetnica, hodi v oguljenem krilu, v zakrpanem ogrinjalcu, da ti lahko odšteje za novo obleko, tanke nogavičke. Mati vedno znova preprosi očeta, da te pusti v zavodu, mati hodi sleherni mesec prosit samostanske predstojnice, da te obdrže v zavodu brezplačno. Mati, živa plamenica ljubezni! Ponižne, vdane ljubezni. Ljubezen vse pretrpi, ker vse — razume. Krista zardi. Da bi mati, preprosta, molčeča, razumela tajne njenega dekliškega srca? Da bi mati vedela, kaj jo z železnimi sponami priklepa k tujini, h knjigi? Da bi mati slutila, kaj ji je tolažba v samotno prečutih nočeh, kaj preмага njeno bolešno hrepenenje po domu? Mati, veliki otrok? Saj Krista tako skrbno skriva svoje tajne, boleštne in sladke, šele tipajoče v življenje...

Ko sta bila še cvetno brstje, ju je družila igra. Grajski Silvo ni sličil razposajenim vaškim paglavcem. Nežen je bil ko kupljena igračka in veder in jasen ko pomladno nebo. Lep je bil v gosposki suknjici ko metuljčki na trati.

Hitro, hitro mine čas... Mladi gospodek je moral v svet in če ga je morje časa vrglo v dom za dobo par bežnih trenutkov, je spoznala mala Krista globino prepada, ki ju je ločil. O, marsikatero noč je prečula v bridkem ihtenju, marsikatero uro je sovražila črne stene rojstne hiše...

Ko pa je odšel Tine, da prične trnjevo pot slovenskega študenta, je zazarel v Kristini duši razodetje. Študirat, študirat! Da mu bo bliže po izobrazbi, bliže po stopnji, ki jo hoče zavzeti v življenju — za njega, zaradi njega!

Zato se ponižuje mati, se guba očetu hrbet, krvavi bratu dlan.

Zemlja pa daja, daja...

In ne samo za njo. Veselo proži dom vse, kar premore in še več, — za njega, ki se bo vrnil nekoč, da ga bo blagoslovil in pozdravil v Njegovem imenu: »Pax tecum!« Takrat se bodo razmaknile stene do obzorja, strop bo splaval do samih nebes in solnce bo lilo v dom svetle valove ter se čudilo rajski sreči. Tako bo takrat... Daje oče in ne čuti trdih žuljev na dlani; srce mu vroče utriplje v težko skritem ponosu. Dela mati in ji je sladko, da bi najrajši odprla srce kakor pelikan; vroče kaplje bi padale na žrtvenik ljubezni in žrtev bi bila preskromna za to veliko željo, presvetlo v svojem razkošnem sijaju, previsoko, morda celo predrzno: pobožno, življenja vredno željo verne slovenske matere.

Krista jo razume. Dekliško srce sluti svetost materinega srca.

Počasi se spušča vitka dekliška pojava po stezi proti domu.

Brat Jurij ji prihiti naproti, ji stisne desnico v pozdrav. Krista se zasmije zvonko in srebrno, da je bratu veselo. Tudi očetu se zjasni obraz, ko vtopi pogled v sladke dekliške oči. Prav take je imela njegova žena, prav take, ko je bila mlada...

Na prag prihiti vitek, visokorasel fant. »Ti, Tine, že doma?« »Že dva tedna.« Veselo objame sestrica elegantno bratovo postavo. Ne, prav nihče mu ne vidi, da mu je tekla zibelka v selski hiši.

(Dalje prih.)

M. Schongauer: Pastirci molijo Jezusa.

Ob novem letu.

Nova zarja vstaja...

Neizprosno beže leta, se pomikajo eno za drugim, kakor jagode na molku med koščenimi prsti dobre mamice. In vsak konec leta nam odnaša kako radost, kako neskončno bolest, kako neozdravljivo mizerijo, kak košček našega srca... In vsak pričetek leta poraja v nas kako novo upanje, kot bi šele prvič pogledale v življenje...

Med obema prepadoma, onim od včeraj in onim od jutri, prižge iznova ubogo človeško srce svoje luči, utrdi in okrepi lastne omahljive zaloge upanja z radostnim svitom v duši: »Evo novo leto, ki bo gotovo boljše od minulega...«

Kot otroci, ki se zadovolje z malim, istotako najdejo i od nesreč preizkušeni ljudje otroško naivnost, poiščejo nje prostodušnost in se smehljajo v teh malih nadah.

Toda istinito je sreča skrivnost sfinge, ki se že stoletja in stoletja smehlja v neskončni samoti pustinje in niti zvezdam, ki bleste na vedrem nebu, ni znana skrivnost tega večnega smehljaja...

Toda vam, drage sestre, naj povem resničnost te skrivnosti: to je, da bi vaše mlade duše resnično spoznale skrivnost sreče, onkraj vsake preizkušnje, vsake grenkosti, vsake tragične ure vsakdanjega življenja...

To pa bo ob dobrotni roki božji in ob zvesti vršitvi vsakdanjih dolžnosti.

Iz francoščine — Peleasa:

Oktavij ali božični večer.

(Konec)

Karavana je prišla na Ramanovo polje, ki je slavno radi Rahele, ki je jokala nad svojimi sinovi in se ni mogla potolažiti, ker jih ni bilo več. Et noluit consolari — quia non sunt! Resni nočni angel je bil razprostrl svoja krila čez ta kraj in samota se je zdela še resnejša kot sicer. Šli so mimo Rahelinega groba. Židje so zapustili karavano, da pritisnejo svoje ustnice na sveti spomenik. Toda Kvadratus jih je s strogim glasom poklical nazaj. S trdimi besedami je spremstvu ukazal, naj nihče ne zapusti vrste ponoči in da bo prvega, ki bi to storil, uklenil v verige. Vsi so molčali in korakali naprej, le stari žid je mrmral:

»Kruta hči babilonska, blagor mu, ki bo ujel tvoje otroke in jih uničil na kamenju!«

»Židje so pač najbolj krivoverni ljudje na svetu«, je rekel Kvadratus. »Šele pretekli teden sem moral delati red v templju med darovalci, ki so se prerivali s svojimi voli in ovcami. Kaj bolj neumnega kot to, res ne vem, da človek misli, kako bogovom ugaja, če jim zažge in daruje na oltarju!«

Izgovorivši te besede, se je obrnil proti Oktavijanu:

»Ali imam to pot srečo, dragi modrijan, da dobim tvoje priznanje?«

»Nikakor ne«, reče Oktavij. »Jaz mislim prav obratno.«

»V tem se pa igraš z menoj«, odvrne Kvadratus. »Poznam te, mladenič! Nisi pobožnejši od drugih, in odkar skupno služiva, te še nisem videl, da bi daroval bogovom najmanjšega piščanca.«

»Tem slabše zame, Kvadratus; to je moja nesreča. Prepozno, ali pa prezgodaj sem se rodil. Nisem dovolj veren, da bi delal kot verniki, in ne dvomim dovolj, da ne bi obžaloval vere. Sceptik sem. To je trpljenje za go-

rečo dušo. Toda moj skepticizem mi ne brani, da ne bi videl povsod znakov vesoljne vere. Daritev je ena teh splošnih potez. Dragi moj, kako naj verujem, da se iste navade le slučajno snidejo, ko se vendar najdejo pri vseh narodih, v vseh časih, po vsem svetu, pa naj bi imele svoj vzrok le v igrah človeške domišljije? Ne, ne! Sprijeni in grešni človek je čutil potrebo, da išče daritev, da jo išče povsod, nad samim seboj in v sebi. Sam nečist, nezmožen daritev, bi želel boljšega daru, kot je on sam, daru, ki bi mu mogel pridobiti nebesa. Če bi še kdaj kak Herkul prišel na zemljo, da ga očisti in reši, tako se mi zdi, bi moral pač trpeti in umreti za to...»

»Pojdi, Oktavij!«, je rekel kvadratus, trudeč se nasmehnuti. »Očividno jaz nisem na višini. Pustiva te sanje, katerih nikakor ne morem razumeti. Pomeniva se rajši, kako bova delala v Betlehemu! Kaj pa prav za prav pomeni beseda Betlehem? V tej židovski govorici je vsaka beseda pesem. Rad poslušam, če mi jo kdo razlaga. Kdo bi mi to povedal?« vpraša, obrnivši se k spremstvu. »Aram«, zavpije, »pridi sem starec! Povej mi, kaj pomeni ime Betlehem in vse, kar veš o tej revni vasi!« Nagnivši se k Oktaviju, je dostavil: »Prepričan sem, da bo lepo in da kmalu ne bodo Atene nič proti Betlehemu!«

Žid je zapustil zadnjo vrsto in hitel, kolikor so ga noge nesle, do uzde Kvadratusovega konja, jo prijel, pa ne da bi vodil žival, ampak hotel je le podkrepiti njen omahujoči korak in tedaj je počasi prišel:

»Betlehem se pravi «hiša kruha», gospod!«

»Vsekakor nekaj!« reče Kvadratus. »Naprej!«

»Ime je simbolično, trdijo naši svečeniki, in pomeni, da bo Betleheni nasitil vse narodé zemlje.«

»Dobro si začel! Občudovanja vredni so ti židovski berači v svojih namenih, da rešijo svet. Le naprej starec!«

»Betlehem imenujejo tudi Efrata, to se pravi rodovitna — sadonosna...«

»Zdelo se mi je,« reče Kvadratus, »da se imenuje Efrata zato, ker bo najbolj bogato in najrodovitnejše mesto na svetu in da bo razširil svoje zaklade do skrajnih svetovnih meja.«

»Da,« reče Žid zelo resno.

»Za Herkula! Rabinec sem postal,« nadaljuje Kvadratus.

Nato pa Žid: »Betlehem pripada plemenu Judeje. Stari so ga imenovali Davidovo mesto, zakaj sveti prerok je bil v njem.«

»David? David? Saj to je bil eden izmed vaših kraljev?« vpraša Kvadratus?

»Da, gospod.«

»In ta veliki kralj David se je rodil v Betlehemu?«

»Da, gospod, to se pravi, da se bo v Betlehemu rodil pravi David, pravi kralj, tako mislijo naši svečeniki. Tu se bo rodil kralj vsega sveta, kateremu so bili vsi narodi obljubljeni v dediščino.«

»Ali slišiš te lepe stvari, Oktavij? Izvrstni so ti židovski berači! A, tako starec? Govori tiho! Če bi te slišal Cezar, bi postal ljubosumen na betlehemskega kralja. In David, kaj pa je on delal v Betlehemu?« povprašuje Kvadratus?

»Preden je postal Gospodov maziljenec, je čuval črede«, je resno nadaljeval žid. Naši rabinci pravijo, da to pomeni velikega Pastirja, ki bo združil vse ljudi v eno čredo in jih peljal iz puščave tega sveta na pašnike prelepe večnosti.«

»Vedno lepše«, zavpije Kvadratus. »Potem je pa betlehemski kralj tudi kralj Olimpa? Pravkar je Cezarja vrgel s prestola: gorje zdaj tebi, Jupiter!«

»Amen! Tako bodi,« nadaljuje stari Žid. »Drugi veliki možje, Abinas, Elimeneh, Obed, Jese, Boz, so se rodili na ravninah, po poljanah; koder

stopa tvoj konj, je Ruta nabirala klasje, katerega so žanjice pustile. Naši rabinci pravijo, da je ta žetev simbol bodočega življenja, v katerega bodo pozvane vse duše, da se bodo pokazale pred obličjem Jehovim.«

»Dobro! Torej bom tudi jaz med njimi?« vpraša Rimljan.

»Da, gospod«, reče stari Žid zelo jezno.

To je bilo Kvadratusu največji užitek.

»In kdaj bo prišel tisti pravi David, vesoljni kralj, rešitelj vesoljstva? Kdaj se bo rodil v betlehemskih palačah?«

Izgovorivši te besede, se je Kvadratus nagnil naprej in zasenčil svoje oko, kot bi v temi nekaj iskal.

»Naši rabinci pravijo«, je zopet povzel starec, »da po računanju tednov, mora David kmalu priti.«

»Kmalu?« reče Kvadratus. »Tem bolje!« Prav zadovoljen bom z ... Oktavij!« zakliče, prekinivši samega sebe. »Kdo vendar gre pred konji?«

Mladenič pogleda kot bi se zbudil iz sanj in reče: »Ubogega moža in ženo vidim; prav počasi gresta, dohiteli jih bomo.«

»Povej starec,« zavpije Kvadratus, »kaj, če bi bil to Mesija, ki bo prišel in zasedel betlehemski prestol?«

Pri teh zadnjih besedah, ki so bile izgovorjene v neizrekljivo zaničljivem tonu, vztrepetala stari Aram in vrže staremu rimskemu častniku mrzel pogled, v katerem se je gorečnost vernika mešala z domoljubovo jezo. — »Morda!...« je zakričal — in izginil v temo. »Križan boš, če te dobijo,« vpije Rimljan. »Pustite ga,« reče vojakom, ki mu hočejo slediti. »Niti hrane, katero je pojedel, ni zaslužil!«

»Morda,« ponavlja prav na lahno Oktavij. Nekak čuden nemir je valoval v mladeničevem srcu.

Prišli so v Betlehem. Pot je bila ozka. Še štiri ali pet korakov in Kvadratusov konj je bil dohitel počasna potnika, katera je častnik pravkar opazil

»Kdo si, človek?« zavpije Kvadratus.

Mož se je okrenil. Plemenito je pozdravil in spregovoril par hebrejskih besed, katere je samo Oktavij razumel:

»Pravi, da mu je Jožef ime,« reče Oktavij, »in da gre v Betlehem s svojo ženo, da se pokori Cezarjevim ukazom.«

»In žena — kako ji je ime,« nadaljuje Kvadratus.

»Prijatelj,« reče Oktavij Jožefu, »kako je ime njej, ki bi bila poprej tvoja hči, kot pa žena?«

Tujec je odgovoril nekaj hebrejskih besed.

»Marija ji je ime,« reče Oktavij Kvadratusu, »in trpeča (noseča) je.« Stari častnik je izgovoril kruto besedo, ki je ranila mladeniča.

»Molči!«, mu reče ponosno.

Jožef je ostal ob Kvadratusovi strani, Marija pa ob Oktavijevi. Ko je starec stavil Jožefu par mučnih in trdih vprašanj, je mladi Rimljan čutil, kako je njegova duša drhtela; vid mu je pojemal. Tako zelo je bil ginjen, da so njegove ustnice izgovarjale besede, katerih sam ni razumel. Nagnil se je k Mariji, ki je šla poleg njega. Trepetaje in prav na lahko je rekel hebrejski:

»O Ti, ki ti je ime Marija, kdorkoli si, ne vem, kaj me nagiblje, da te moram nazvati skrivnost moje usode. O hči judovska! Spise tvojih prerokov sem čital. Med svojim obupom in njihovimi nadami stojim ves razdvojen. Če imaš le eno besedo, ki bi razsvetlila mojo dušo, v imenu neba — — govori!« ...

Potnica ni zavrnila Rimljanove prošnje. Obrnila se je k njemu in mu dovolila, da je njegov pogled padel na njen obraz. V tistem hipu se je pretrgal oblak, nočna zvezda je z enim samim žarkom ožarila obraz Device. Kdo naj bi povedal, kolika je bila lepota te čudežne prikazni? Katere pero

bi bilo dovolj spoštljivo, da bi orisalo njene sence? Bleda je bila, serafinski odsev jo je ožarjal. Noben umrljivi pogled ni videl njenega pogleda, ne da bi ga bil povzdignil. Z nežnim, toda resnim glasom je odgovorila:

»Blagor tistim, ki so čistega srca, ker Boga bodo gledali!«

Po teh besedah ni Oktavij ničesar več slišal, ničesar več videl, ničesar več čutil...

Ko se je zbudil iz svojega sna in prišel nazaj na zemljo, je bil sam v neki gostilniški sobi. Njegovo orožje je ležalo zraven njega na tleh in čuval ga je suženj, ki je spal. Naslonjen je bil na mizo in pred njim je ležal zvit papir.

Razvil ga je. Že delj časa je večer za večerom pisal svoj dnevnik. Zadnje vrstice rokopisa so bile prepis pesmi, katero je neki pesnik, Avgustov ljubljeneec, nekoč zapel Rimu. Prijatelji so jo poslali Oktaviju in ta je bil ginjen radi njenega preroškega poudarka. Par ur, preden so zapustili Jeruzalem, je Oktavij nekaj prepisal iz nje.

S tresočim očesom je prečital pesem, ki se mu je zdela, da jo je narekovala Sibila in ki je dajala njegovemu čuvstvu toliko zgovornosti. Segel je po papirju in hotel je pisati.

Odhod iz Jeruzalema, Kvadratusova vprašanja, lastne skrivnosti, odgovori samemu sebi, prečuden vtis palestinske samote, njegove sanje, želje, nade, nestrpnost kot še nikoli. Razodetje starega Žida, srečanje z dvema tujcema, žena... plemenitejša od boginje, čistejša od angela, sladkejša od otroške govornice, silnejša od večnosti, sladko ime Marija, njeno nadnaravno obličje, odmev njenega glasu, njene čudne besede, zamaknjenost, ki je sledila, nemo veselje, ki je vzradostilo dušo po tolikih letih skepticizma in žalosti, nejasno čuvstvo izpolnjenega hrepenenja, neskončna želja smrti... kaj naj še rečem? Vsi spomini, vsa čustva so kipela k Oktavijevemu srcu. Kot nezavesten je bil sklonjen nad mizo, glavo je podpiral z rokama.

Hipoma je vstal. Zazdelo se mu je, da je skrivnostna luč prešinila noč. Tekel je na teraso, ki je nudila razgled na polje. Vse je bilo v ognju. Zdelo se mu je, da je celo molk govoril in daljni odmev neizrekljive melanholije mu je prinesel prodirajoče besede: »Mir ljudem na zemlji, ki so dobre volje.« Mislil je, da se mu je zbledlo in je zbežal. Ko pa je stopil čez sobni prag, je bil ves drugačen. Globok mir je sledil razburjenju. Čuvstvu hrepenenja in pričakovanja, ki je že dolgo vznemirjalo njegovo dušo, je sledila gotovost neizrekljivo bogatega zaklada, ki ga je imel v lasti. Odslej Oktavij ni več iskal, ampak ljubil. Božji mir ga ni več zapustil.

Komaj dva meseca po tistem popisovanju je Oktavij umrl. Njegova zadnja beseda je bilo ime tiste žene, katero je srečal na cesti v Betlehemu. Izdihnil je z besedo: »Marija«.

Ko so našli papir, na katerega je pisal svoje spomine, so se čudili, da je končal 25. decembra. Na strani, ki je odgovarjala tistemu večeru, so čitali samo dve vrstici v hebrejščini:

»Blagor jim, ki so čistega srca, ker bodo Boga gledali!«

Malo niže pa je blestelo ime, ki je na njegov smrtni dan očistilo umirajoče ustnice... »Marija...«

O novem stanovanju.

Dandanes se mnogo govori o sodobnem stanovanju, o sodobnem domu, sodobnem življenju, splošno pa hoče vsakdo doprinesiti vsaj malenkost k misli, da življenje od včeraj in predvčerajšnjim ni vzgojilo in dalo človeka, ki je nujen in potreben današnjim in bodočim zahtevam in pojmovanju bitja in žitja med novo družbo, ki že obstoja in ki je v nastajanju. Res je, mnogo se govori, žal največ besediči, kajti priznati si moramo, da je v tem smislu storjenega med nami Slovenci bore malo. To večno iskanje je priložnostno in ostane večinoma le v besedah, zato pa nas potem običajno prehití čas, ki zahteva hitro odločitev, in se znajde dotičnik, ki je imel prej željo po novo preurejenem stanovanju, oziroma v primeru, da si ustvarja svoj lasten dom, v vrtincu polnem nerešenih vprašanj in skrbi in to baš v času, ko bi potreboval največ miru, da se pripravi za prve korake v novo življenje, ki si ga je začrtal (bodisi zakon, ali začetek kariere) in ki ga bo spremljalo mogoče prav do groba.

V preteklosti je običajno služilo stanovanje kot bivališče in deloven prostor vseh članov rodbine. Danes je skoraj v vseh primerih osredotočeno delo moža v tovarni, pisarni, trgovini itd. Danes je stanovanje možu le prostor, kjer naj bi se duševno in telesno odpočil, kvečjemu, da uredi parkrat letno davčna pisma, oziroma pisma polna pritožb upnikov in hišnega gospodarja.

Nasprotno pri ženi. Njej služi stanovanje istočasno kot bivališče in deloven prostor. Vzgoja in nega otrok, skrb s stanovanjem in opremo, skrb za obleke, perilo in kuhinjo. Štednja pri domačem gospodarstvu. Skratka žena bodi vse, čemur pravimo družinsko življenje in gospodarstvo. Ravno tako pa je dom istočasno delovni prostor otrok, kar se igre in šole tiče. Skratka stanovanje bodi žarišče vsega onega lepega življenja, ki mu pravimo družinsko. Zato pa spravljajmo semkaj svoje duševne in materijelne zaklade.

Stanovanja ne primerjajmo z obleko, ki jo nosi gospodar, temveč z ženinim srcem. Stanovanje sodobnega človeka naj bo zdravo in praktično. Kraj, kjer najdemo mir in počitek, katerega si vsakdo želi v današnjem mrzličnem času in v borbi za vsakdanji kruh. Vsaka stvar, ki jo postavimo v naše stanovanje, naj služi svojemu namenu, torej naj bo praktična in lepa, čim manj prostora zavzame v dragocenem stanovanju, tem boljša je. Seveda mora pa v polni meri smotno služiti svojemu namenu.

Sodoben človek zahteva svetlobe, zraka in prostora, stremi po čistoči, redu in preglednosti.

Stanovanje mu služi, odnosno je v popolni odvisnosti od njegovega načina in navade kako živi. Predvsem stremi za tem, da ga stanovanje zopet ne zaslužnji, kot je to bilo včeraj in predvčerajšnjim.

Hvala Bogu se je modernemu človeku že posrečilo, da se je otrešel vseh predsodkov formalizma.

Večina ljudi ima svoja stanovanja v najemu, le malo je onih srečnih, ki si kupijo, zgradijo ali najamejo svojo lastno hišo, svoj dom.

Na kaj moramo paziti v primeru, da si iščemo novo stanovanje?

Kako daleč imajo člani rodbine do kraja, kjer si služijo svoj vsakdanji kruh, do šole itd.

Katera prometna sredstva nam lahko služijo, da pridemo najhitreje tja in koliko nas stane, če se jih poslužujemo?

Koliko časa porabi gospodinja za nakup in oskrbovanje doma.

Končno je važna oddaljenost šol, ki jih poseča naša deca.

Vsa ta presojanja niso važna samo, da hranimo na času, temveč, da hranimo tudi na denarju.

Poleg vsega tega se bomo ozirali še na sledeče:

Prednost lege in okolice novega stanovanja, kar se tiče lepote in miru pred dnevnim šumom in ropotom, pazili bomo, da nas ne bo nadlegoval prah in blato. Presojali bomo razliko med najemninami v različnih krajih. Upoštevali bomo, kje in s čim služi denar naš rodbinski oče, pazili na zdravje naše dece in pretehtali še marsikaj, da ne bo potem prepozno. Saj pravi pregovor, da je isto, če se trikrat seli ali enkrat pogori. Nezadovoljstvo s stanovanjem pa je isto kot nezadovoljstvo v življenju.

O ustroju in stanju novega stanovanja.

Lahko se je prepričati o stanju in ohranjenosti stanovanja, tem težje je dognati njegov ustroj.

Lahko se prepričamo, če zapirajo dobro vrata in okna, tem težje se prepričamo o dobri konstrukciji stavbe, o dobri instalaciji, o dobrih pečeh itd. Zato je najbolje, da se ne ustrašimo stroškov in se posvetujemo s pametnim in izkušenim obrtnikom, ki se gotovo ni zamanj učil tri ali več let, da nam razloži svoje mnenje in strokovnjaško poda stanje organizma, v katerem hočemo preživeti lepe in težke urice, katere nam pripravlja na vsak način današnje ne preveč roznato življenje.

Velike važnosti pa je tudi, kakšne so stene in tla glede na izolacijo toplote in zvoka. Žal ne polagajo najemniki sprva na vse to dovolj pažnje. Posledice tega so potem nervoznost in bolezen. Ogledali si bomo, katere hišne stene so izpostavljene vremenskim neprilikam (vetrovom, dežju) in če stoji hiša prosto v to smer. Poleg tega pa pomislimo še na to, da se visoke sobe težje in dražje ogrejejo kot nizke.

Končno pa še obiščimo svoje novo stanovanje ob večernih urah in prislušujmo v primeru, da je sosed doma, kako se čuje mogoče lepo ali nelepo igranje glasovirja, jok otrok in žvižganje radia. (Se bo nadaljevalo.)

Lep adventni običaj imajo v Nemčiji. Dočim pri nas hodimo k zornicam in devet dni pred božičem pripravimo božji Materi zavetje vsak večer v drugi hiši, imajo v Nemčiji poleg tega tudi še »adventni venec«. Domače deklice splete prvo adventno soboto venec iz smrečja, ga preplete z rdečimi in belimi trakovi in pritrdi nanj štiri sveče, simbol štirih adventnih nedelj. Družinski oče obesi venec v kot pred križ. Vsako nedeljo v adventu se zbere vsa družina, zapoje adventno pesem in oče prečita berilo in evangelij tiste nedelje; med tem pobožnim obredom gori prvo nedeljo ena, drugo dve, tretjo tri, četrto vse štiri sveče, ki dogore potem pod jaslicami.

† Kolodvorski misijon †

Sestri, ki je odšla v tujino.

Sestra! Večkrat se zgodi, da mora premnogo slovensko dekletke vzklikniti s pesnikom:

Oj hišica očetova, Bog živi te!
Zdaj se ločiti morava...

Veliko je deklet po naši slovenski domovini, ki nima za nje »hišica očetova« dosti kruha. Hočeš, nočeš, oditi moraš v tujino. In zdaj? Mlada si še. Morda si stara komaj 17 let. Od vseh strani ti svet nastavlja svoje mreže, da bi te ujel. Neizkušena si odšla v svet. Če prideš k dobri gospodinji, ki te pusti k sveti maši, k svetim zakramentom, tedaj si srečna. A vedno ni tako. Pomisli samo, kaj bo z dekletom, ki morebiti vse leto ni pri sveti maši in pri svetih zakramentih, ki niti katoliške cerkve niti od zunaj ne vidi! Kaj bo z njeno dušo? Kaj bo s teboj sestra, če se v teh nevarnostih ne oprimeš skale in ta skala je Kristus! Dokler si nedolžna niti ne veš, kako bogata si. Saj poznaš oni evangelij, ki pravi, da bodo čisti hodili za božjim jagnjetom in peli pesmi, katerih nihče drugi ne bo mogel peti.

Ali se zavedaš, sestra, da zastopaš v tujem mestu množico svojih sester, ki živijo še doma? Od tebe, od tvojega obnašanja, od tvojega življenja je odvisno dobro ime nas vseh.

Če boš poteptala svojo čast, tedaj bodo vsi kazali na nas, češ, take so Slovenke.

Da se to ne zgodi, ostani zvesta veri in svojim katoliškim nazorom! Prav mnogo ti bo k temu pripomoglo dobro čtivo. Naroči se, če ti je le količkaj mogoče, na kak slovenski list, kakor: »Vigred«, »Bogoljub«, »Glasnik« itd. Saj imate v Beogradu tudi svoj list »Domače ognjišče«.

Sestra, priporočaj se vsak dan Najčistejši, ki naj te varuje!

Micika K.

Vigrednica Malka vpraša, kako je v Vinkovcih. Ima na ponudbo službo tam doli, pa ne vé, ali je tam prilika, da more zadostiti svojim verskim dolžnostim ali ne. Je kongreganistka in je dokončala štirirazredno meščansko šolo. Rada bi tudi vedela, če je tam že katera Slovenka. — Tozadevnih odgovorov prosi na uredništvo »Vigredi«.

Karolina K. V začetku marca se nameravam odpeljati v Barcelono na Španskem. Prav lepo prosim, če mi ljubljanski Kolodvorski misijon more v »Vigredi« naznaniti najkrajšo pot in me tudi priporočiti Kolodvorskim misijonom na onih železniških križiščih, kjer se bom vozila. V znak hvaležnosti bom poslala Kolodvorskemu misijonu mal dar. Z odličnim spoštovanjem Karolina K., M. S.

Pomenki med sabo

Razgovori z gospo Selmo.

Odgovori na pisma.

Slavka. Za Tvojo zadevo je nujno potrebna krepka samovzgoja, kar sem Ti že nekoč omenila. Treba je, da si vsak dan sproti postaviš pred oči činjenico, da kot človek ne živiš in tudi ne moreš živeti sama zase. Vedeti pa moraš tudi to, da se moraš ozirati vedno na svoje razmerje do drugih. Seveda pa boš rekla, zakaj pa se drugi ne ozirajo name? Pa Ti pravim, zato, ker se

mnogi tega niso učili in jih ni nihče vzgajal k temu. Me pa, ki živimo v teh časih, imamo priliko tega se naučiti in s tem se bodo učili tudi poznejši rodovi, ki pridejo iz nas. Ali ne misliš, da bo potem vse drugačno življenje, ko bomo vse enako razumele svoje poslanstvo in se bomo tudi vse bolj razumele? Nekaj je, za kar Te danes prosim: ne čitaj časopisov, pa najsi jih še toliko hvalijo, če pa čutiš, da Te tako čtivo tlači k tlom in Te ovira v poletu in Te dela črnogledo, da na koncu ne moreš reči drugega

kakor: saj je vse skupaj nič in ni vredno, da se trudim. Sama v svoji notranjosti, pa veš, da je in da je prav mnogo in sicer tudi takega, ki more Tebe dvigniti in Ti pomagati kvišku in naprej. Ne vem, če me boš prav razumela; nanaša se pa to na zadnji dve pismi. Poskušaj sama doumeti, pa čitaj vzporedno oba lista in boš videla, kaj Ti pove eden, kaj drugi! — Ali nimaš do novo-došle osebe pri Tvojem vodstvu nikakega zaupanja? Kolikor vem, ni slaba in bi Te dobro razumela. Le ne reci: če ta ne, pa nihče in postani samostojna in neodvisna tudi v tem oziru! — Za božična in novoletna voščila prav iskrena hvala! Seveda Ti jih najsrčneje vračam.

V. Z. C. Katoliška tiskovna in knjižna zadruga v Nemčiji je »Die Buchgemeinde« Bonn am Rhein. Letno izdaja tri do štiri v platno vezane knjige, nabožne, beletristične in znanstvene ter umetnostne vsebine; letna naročnina znaša 154.50 Din. Številka položnice Beograd 68.096.

Katica J. Vera in politika da nimata nič skupnega? To je že stara fraza! Zakaj pa se v protikrščanskih političnih krogih toliko razpravlja o verskih vprašanjih? Vera nikakor ni nekaj, kar mora biti zaprto med cerkvenimi stenami, pač pa nekaj, kar usmerja celega človeka v privatnem in javnem življenju. Le povej svoji prijateljici to in vse, kar še zraven spada!

Jožica J. Zdi se mi, da si nekoliko pozabila katekizem. Priporočam Ti, da hodiš ob nedeljah popoldne h krščanskemu nauku, kjer se Ti bo marsikaj razjasnilo. Če tega ne moreš redno, pač večkrat po katekizmu! Za svoj primer prečitaj zlasti vprašanja 9. člana apostolske vere! Tam najdeš

to-le razlago: Katoliška Cerkev se imenuje edinozveličavna zato, ker je samo ona redno sredstvo, ki naj vodi ljudi k zveličanju. — Videla boš, da katekizem ne govori prav nikjer o tem, da bodo vsi drugoverci pogubljeni. Saj jim Bog lahko da milost, da spoznajo resnico. — Kaj-ne, da se ne boš zapustila z nadaljevanjem verske izobrazbe?

Za ciljem. Vedno moramo iskati in vsako spoznanje izkoristiti, potem pač polagoma napredujemo. Le redkokdaj vidimo celo pot pred sabo, a za najbližji košček, ki naj ga danes in jutri prehodimo, pa nam drobna lučka že zadošča. To nas napravi skromne in obenem zadovoljne; to pa pomeni za naše življenje več kot pa sreča, ki jo človek tako željno išče v življenju. — Ni dobro za nas, če smo brez vseh skrbi, pač pa, če znamo te skrbi uvrstiti v svoj vsakdanji program. Vso srečo v novem letu!

Verena. Saj se ne godi samo Tebi tako. Za vsako ženo pride čas, ko se mora sporazumeti tudi s starostjo. Nekatera vzame takrat puder in barvnik, beli in riše obraz, kakor bi bilo od tega vse odvisno. Z nedopovedljivim strahom opazuje vsako gubico, ki se pojavi. Druga pa vzame stvar kakor je: ne zanemarija sicer svoje zunanosti, a tega ne pretirava, ker vé, da se mora ukloniti teku narave. Vsa pa pri tem ostane mladostna in živahna, vse bolj kot pa ona prva. — Torej, da Ti le srce ostane zdravo in sveže ter da Ti stremljenje za vse dobro ne ugasne, pa boš ostala mlada, dokler se pač mlada počutiš.

Vsem mojim dragim varovankam prav iz srca želim srečen božič in blagoslovljeno novo leto 1933.

V rožnem domu

F. T.:

Ob jaselcah.

Potem, ko so Dolinarjevi pregledali in se naveselili darov božičnega Deteta, so za nekaj časa zapustili družinsko sobo in se šli pripravljat k polnočnici. Tiste hipe je porabila Metka, da je sedla prav blizu jaselc; zazrla se je Detetu v oči in v svojem srcu je jecljala besede iskrene zahvale: »Božje Dete, kako naj povrnem Tebi to ljubezen, s katero me obisiplje moja družina? Saj vsega tega nisem vredna, ko ničesar nimam, ko je vse moje delo samo plačilo, dokaz hvaležnosti za vso njihovo ljubezen!«

Najbrž bo res, da Dolinarjeva Metka sama res ne ve, da je tudi ona med tistimi vzornimi gospodinjami, ki podpirajo tri vogle pri hiši. Ne z ukazovanjem in vpitjem, še s svojim ponočnim garanjem ne; pač pa s tisto zaskrbljeno ljubeznijo, s katero ponoči in podnevi misli na vso hišo in na vsakega družinskega člana posebej.

Ali ni nadvse blažilna zavest, da nas nekje čaka človek, ki vedno utegne poslušati naše tožbe in ki vedno zna spregovoriti tolažilno besedo? Janez, mož, z drugimi vred plava in tone in se rešuje v težkih valovih sedanje gospodarske stiske;

ni čudno, če mu je čelo včasih tako mračno, če je tako zamišljen, da ne vidi sinka, ki se mu smehlja in sili v naročje. Kakorhitro pa položi žena svoje roke v njegove in se zagleda vanj s svojim toplim, mirnim pogledom, mu vselej odleže: »Janez, saj smo v božjih rokah. Pomisli, koliko hujše je še drugod, ko nimajo niti stanovanja in ne kruha in obleke! Nam pa je ljubi Bog vendar tako naklonjen, ko vedno vemo za naprej, da ne bo zmanjkalo dela in noben dan ni treba skrbeti, da bi ne imela ničesar za v lonec.«

Pa Metka ni mati samo svojemu malemu sinku, ampak ona po materinsko skrbi za vso družino. Doraščajoči pastirici je zaupna svetovalka in dekla jo smatra bolj za dobrotno prijateljico kakor za strogo gospodinjjo. Saj ji vsa ta leta, odkar je pri Dolinarju, nikdar samo suhoparno ne ukazuje dela; gospodinja Metka vedno najde časa, da se s posli porazgovori o njihovih posebnih željah in potrebah. Poleti jim dovoljuje, da oskrbujejo rože, ker to delo je posebno za dekleta; pozimi jim svetuje, kakšne knjige naj prebirajo za zabavo in pouk; kadar pa bi ob dolgih zimskih večerih imele posedati okrog peči brez vsakega dela, tedaj jih uči in jim začenja praktična in lepa ročna dela. Saj je ona kot gospodinja pred Bogom pravitako odgovorna za posle, kakor za svoje otroke; Metka bo pač lahko odgovarjala, kako je učila, kakšen zgled jim je dajala in kako je ob prostem času nadzirala svoje dekle. — Pri Dolinarju tudi hlapci ne hodijo po gostilnah ali na vasovanje po sumljivih hišah. Vsak družinski član sme nepovabljen v družinsko izbo; tam je na veliki javorovi mizi vedno na razpolago dobro časopisje. Čeprav ni gospodarja doma, se da tudi z Metko tako modro govoriti in razpravljati o vseh važnih tekočih zadevah. Metki vsaj se zdi zelo dobro, ko veliki hlapec počasi začne: »Slišite, gospodinja, kako pa Vi kaj mislite?«

Na vso to svojo družino je Metka mislila takrat, ko je po trgovinah izbirala božične darove. Ni izbirala dragocenosti, kaj takega se v teh težkih dneh ne more. Iz tistih vsakdanjih pogovorov pa je vedela za drobcene želje vsakega posameznega. Da je tedaj tudi božične darove prav pripravila, je spoznala po veselih obrazih in po žarečih očeh. In če bi bilo božično Dete nanjo pozabilo, ob tuji sreči bi bila ona dovolj srečna in zadosti poplačana.

Gospodinjstvo.

Do sedaj je Vigred na tem mestu razpravljala o hraniloslovju, gospodinjskem delu in raznih podrobnostih, ki spadajo k temu. V letošnjem letu pa bomo skušali v preprostih razgovorih obrazložiti pripravljanje jedi.

Za pripravljanje jedi potrebujemo materijal, t. j. hranila, ki smo jih na tem mestu že obdelali. Gospodinja potrebuje za pravilno pripravljane jedi mnogo gospodinjskega smisla, pa tudi teoretičnega in praktičnega znanja. Teoretično stran je Vigred že obravnavala, kar bo letos storila bo največ to, da bo dajala praktična navodila za delo v gospodinjstvu.

Ko je gospodinja napravila načrt za svoje delo v kuhinji, ji je prva skrb, ki jo mora posvetiti gospodinjskemu orodju. Kuhinjsko orodje je ali železno, ali jekleno, ali pločevinasto, ali emajlirano, ali cinasto, ali medeno ali bakreno. Imamo tudi kuhinjsko posodo iz cina, cinka, aluminija in celo iz nikla, seveda pa tudi lončeno, porcelanasto, stekleno in leseno posodo.

Železna kuhinjska posoda t. j. lonci, poneve in kozice so najbolj trpežne. Kuhanje v njih ima pač najmanj nevarnosti za zdravje. Preden pričnemo kuhati v njih, jih je treba dobro prekuhati. Najprej jih izribamo zunaj in znotraj in kuhamo v njih vsak dan krompirjeve olupke toliko časa, da leti niso več očrneli, oziroma modrikasti. Potem žgemo v njih nekoliko žita, jih pomijemo in zribamo znova. Tako osnaženi so pripravljeni za uporabo. Zlasti pekače in kozice te vrste so mnogo bolj trpežne, kot pa emajlirane, ker se pri emajliranih ob hudi vročini, ki so ji izpostavljene pri cvrenju za bele in pečenju mesa odloči emajl in lahko ostanejo njegovi drobcji med jedjo; so pa tudi za pečenje mnogo boljše kot emajlirane. Skrbeti je pa treba, da železno posodo, o kateri smo do sedaj govorile, po vsaki porabi temeljito osnažimo, umijemo in osušimo, da se je ne prime rja, ki napravi seveda prav mnogo škode. Gledati moramo tudi, da je spravljena na suhem kraju, t. j.

najbolje v kuhinji in v bližini šedilnika, da ne pride vlaga do nje.

Jeklene stvari, zlasti nože in vilice je treba vselej sproti osnažiti in dobro obrisati ter tudi na suhem shranjevati, ker bi sicer rjavale.

Posoda iz pločevine, kakor strgala, mere, žičasta sita i. t. d. tudi kar radi zarjave, zato jih je treba stalno držati snažne, kar dosežemo z umivanjem v sodi, na kar jih je seveda temeljito izprati in dobro osušiti.

Emajlirana posoda, kakor lonci, kozice, ponve, cedila, mlečne posode, vedro za vodo in razne zajemalke, kakor tudi tovrstne skledje je treba snažiti na enak način. Pomniti pa moramo, da jim vsak udarec ali sunek škoduje t. j., da emajl odstopi in se prikaže pločevina, ki pa zelo rada rjavi. Prav tako se tudi hitro poškoduje, zlasti če jo rabimo na zelo vročem štedilniku in ji odstopi emajl kar v koščkih in je potem nevarno, da ti kosci emajla ostanejo v jedi, kar je bilo že večkrat vzrok za vnetje slepiča.

Cinaste, medene in bakrene posode imamo danes zelo malo, pač pa je zelo priporočljiva in tudi moderna aluminijasta posoda, ki pa je zelo draga, kar pa bi ne imelo tolikega pomena, zlasti, ker nikoli ne zarjavi. Snažimo jo navadno z luгом pa brez sode.

Bakreni kotlički, lonci in kozice morajo biti znotraj pocinjeni. V njih ne smemo puščati jedi ker se je bati, da bi na mestih, kjer je cin popustil, nastala modra galica, ki je strupena.

Lončena posoda je porabna za kuhanje le pri odprtem ognju, dočim na štedilniku rada razpoka. Vendar jo rabimo kaj radi za nekatere jedi, ki ohranijo v taki posodi svoj prvoten okus, dočim se železne posode navzamejo okusa in tudi duha. Kaj radi v lončeni posodi shranjujemo mleko in razne ostanke jedi. Porcelanasta posoda je seveda porabna ponajveč kot namizna posoda, za kuhanje pa jo le težko rabimo. Imamo sicer marsikatero posodo, ki nalikuje porcelanu, a ni tako dragocena. Pravi porcelan namreč, če ga gledamo proti luči, kaže skozi oblike, če tudi ne povsem prozorno. Rabimo ga predvsem za boljše namizno posodje, ki tudi ostane vedno lepo in čisto, dočim posoda iz drugega materiala kaj hitro izgubi svojo belino in se rada okruši ter ubije.

Iz stekla imamo v kuhinji največ samo kozarce in steklenice in le nekaj malega posode največ za sadje in kompote.

Iz lesa pa imamo v kuhinji kuhlalice, žlice, sploh orodje, ki ga rabimo za mešanje jedi in zabele ali za obdelovanje močnatih jedi in testa. V ta namen imamo tudi lesene deske, kakršne tudi rabimo za rezanje mesa in zelenjadi. Lesene vilice in žlice rabimo največ za mešanje salat, lesene nože pa zlasti za obdelovanje raznih na-

devov na testo. Lesena je tudi kuhinjska oprava, ki jo imamo zelo radi nebarvano, t. j. v naravnem lesu, da jo lahko snažimo in je dostopna vodi, milu, luğu in pesku.

Ker je gospodinjsko delo zelo mnogovrstno in utrudljivo je gospodinji treba, da si olajša in okrajša delo. V ta namen imamo dandanes že lepo število raznih strojev, ki služijo za obdelovanje mesa, kruha, sočivja, sadja, pa tudi za pranje in drugo kuhinjsko delo. O tem pa prihodnjič.

Vigred z današnjo številko otvarja na tem mestu posebni kotichek za vprašanja o vseh zadevah, ki se tičejo stanovanja in stanovanjske opreme. Čitateljice se lahko zaupno obrnejo s tozadevnimi vprašanji, v kolikor jih ne bodo že itak obdelali letošnji Vigredini članki o stanovanju. Uredništvo si je v tem oziru pridobilo stalnih strokovnih sotrudnikov, ki morejo v vsakem tozadevnem vprašanju praktično in res strokovno odgovoriti.

Kuhinja.

Kuhanje se zdi, da je gospodinjino najvažnejše delo in menda je to tudi res, kajti vsako drugo delo gospodinja lahko opravi, kuhati pa mora vsak dan iznova. Da to kuhanje ni preveč enolično in, da se oni, ki prihajajo da uničijo vsakdanje kuharsko delo, ne počutijo preveč enolično, je zelo važno, da si gospodinja, zlasti razna navodila za pripravljane jedi tudi zapisuje. Res je, da imamo dovolj kuharskih knjig, a vendar vsakdanja kuhinja zahteva prav mnogo izpremembe in zato je gospodinja mnogo navezana na vse, kar more za pripravljane jedi, kjerkoli doseči.

Vigred bo prinašala vsak mesec, kakor je to storila tudi doslej, nekaj preizkušenih zapiskov za razne jedi, deloma mesne, deloma močnate, deloma druge in se bo pri tem ozirala na čas in razmere.

Mesni zviti. Goveje meso brez kit in maščobe razrežemo v podolgate rezine, jih potresemo s soljo in poprom, položimo nanje par tenkih rezin ali kock prekajene slanine, jih zvijemo, povežemo z belo nitjo. Ko smo jih potresle ali oprasile z moko, jih položimo na vročo mast in jih spečemo. Na to prilijemo nekoliko vrele vode, ter pustimo, da se počasi dušijo. Preden jih damo na mizo odstranimo niti, ter jih položimo v toplo skledo ter polijemo z omako. Ta omaka je že sama na sebi zelo močna in ne potrebuje nobenih drugih dodatkov. Čas priprave približno pol ure. K tej jedi damo jemo krompir v kosih, ali krompirjev pire, ali razne jajnine.

Meseni cmočki. Sesekljano prašičevo meso ali poljubno polovico prašičjega, polovico govejega mesa, nekoliko belega kruha, polovico namočenega, polovico naribanega zmešamo med seboj. Masi pridenemo soli, popra in muškata, 1 jajce, od katerega beljak stepemo v sneg. Vse to dobro zmesamo

in oblikujemo iz mase, kakor oreh debele cmočke ter jih zakuhamo na zelenjadno juho. (Opis zelenjadne juhe v lanskem letniku).

Keksi. $\frac{1}{2}$ kg moke, 15 dkg presnega masla, 15 dkg sladkorja, 1 do 2 jajci, zavojček pecilnega praška, in po potrebi 5 do 6 žlic mleka. — Ko smo zmešale presno maslo, pridenemo jajca, sladkor in nazadnje s pecilnim praškom zmešano moko, zgnetemo iz vsega precej trdo testo, zvaljamo precej tenko, zavalimo preko vsega testa okroglo strgalo, da dobi testo vdolbine, potem pa zrežemo z različnimi oblikami, če nimamo teh tudi z obodom za krofe, ali s kozarcem. Vse oblike položimo na pekačo in jih svetlo spečemo.

Oblanje. $\frac{1}{2}$ kg moke, 1 jajce, 125 g sladkorja, 5 žlic razpuščenega presnega masla, 4 do 6 žlic kisle smetane ali dobrega mleka in malo žličko pecilnega praška. Moko, jajce, sladkor, presno maslo, smetano in pecilni prašek vdelamo v testo, ki ga na deski zvaljamo za nožni hrbet debelo. Iz testa zrežemo s koleščkom približno 10 cm dolge, 3 do 4 cm široke proge, napravimo na enem koncu v progo zarezo in potegnemo drugi konec skozi njo. Na to spečemo oblanje v vroči masti na obeh straneh lepo rumeno vzamemo iz masti, počakamo da mast odteče in jih povaljamo v sladkornem prahu.

Vigredina kuharica prav prijazno vabi vse čitateljce, naj ji večkrat poročajo, kako so jim uspeli jedi po v Vigredi objavljenih zapiskih. Hvaležna jim bo, če ji pošljejo tudi zapiske svojih iznajdb, ki jih bo prav rada oddajala uredništvu, da jih objavi.

Zdravstvo.

Potenje — telesna kopelj.

Človeško telo ima okoli 2 in pol milijona potnih žlezic v koži. Če od vsake izmed teh vzamemo le $\frac{1}{2}$ cm dolžine, znaša skupna dolžina 12500 m, ali 12 $\frac{1}{2}$ km, to je 2 $\frac{1}{2}$ ure hoda. Iz te primere lahko vidimo, kako važen vpliv mora biti potenje za človeško telo. Temperatura našega telesa bi bila v poletni vročini tako visoka, da bi bila za naše življenje prav resna nevarnost, če bi ne bile luknjice v naši koži oni ventil, ki se ob hudi vročini odpre in propušča potne kapljice, ki na zraku izhlapevajo in s tem telo ohlajajo. Če iz kakršnegakoli vzroka izostane to potenje in izhlapevanje in seveda tudi ohlajenje, tedaj se dvigne telesna temperatura celo do 42 stop. ali še čez in srce ohromi in življenje preneha.

S potom pa odhajajo iz človeškega telesa tudi marsikateri škodljivi ali naravnost strupeni snovi, kakor: sol, sečna kislina, mlečna kislina, pa tudi razni strupi, ki nastajajo pri presnovi hrane, pa tudi pri uživanju raznih poživil in okrepčil. Mislimo le, kako se potijo kadilci močnih cigar, ki s potom izločujejo strup nikotin. Če kak bolnik dalje časa po zdravnikovih predpisih jemlje živo srebro, tedaj se večkrat na površju kože pokažejo drobcene kroglice živega srebra. Pri tuberkuloznih bolnikih so v potu velike množine bacilov; zdravniški poskusi so pokazali, da so kunci, ki so jih cepili s tem potom, po 24 urah poginili.

Pot, ki odhaja po milijonskih luknjicah iz človeškega telesa, je torej izvrstno izkuževanje našega telesa. Zato je nedosegljive vrednosti za odstranjevanje strupov pri vseh revmatičnih boleznih, katarjih, influencah, pa tudi pri vseh boleznih, ki jih naznanja vročica. Že narava sama nas pouči o zdravih moči potnja. Kakor hitro pri vročici nastopi potenje, ponehajo bolečine, pritisk na glavo, na prsa, dihanje je olajšano, osvežujoče spanje se pojavi: kriza je prestana, nevarnost je minila. Ko nastopi pri bolezni potenje, si lahko predstavljamo, da nastopa preobrat bolezni na bolje. Telo je premagalo bolezen in jo vrže z vsemi njenimi strupi iz sebe in sicer prvi čas, ko temperatura začne padati, v taki množini, da ima pot in po njem posteljno in telesno perilo neprijeten duh.

S potenjem raznih strupov pa prevzame koža važno delo ledvic. Zato občutimo pri ledvičnih boleznih, ki so večkrat združene z vodeničnimi oteklina, veliko polajšanje. V vseh teh primerih vsebuje pot mnogo seča, ki se nasede na koži v obliki drobnih kristalov. Profesor Zuntz opiše v svoji knjigi zanimivo ugotovitev, da se pri koleri, v katere poteku delovanje ledvic skoraj popolnoma preneha, koža izločuje pot, ki se takoj po izstopu izpremeni v številne kristale, da je koža kar pokrita s tanko kristalno kožico. To je najboljši dokaz, kako važno delo vrši koža s svojim potenjem.

Ta izkušnja je pripeljala do praktičnega zaključka, da uporabljamo potenje kot zdravilno sredstvo pri raznih obolenjih, zlasti pri katarjih, revmatizmu in podobno. Prav posebno uspešno je potenje kot preventivno sredstvo. Največ boleznih nas ne napade kar v hipu, kakor bi treščilo iz jasnega neba, ampak se zbirajo polagoma v našem organizmu zdravju škodljive snovi, ogljikova kislina in razni strupeni produkti prebave.

Izhaja vsak mesec. — Naročnina znaša 25 Din, z mesečno priložo 50 Din, če se naroči 20 izvodov (brez priloge) pod enim naslovom, le 20 Din; za inozemstvo 32 Din, s priložo 64 Din. — Izdaja Konzorcij Vigredi (Vida Mašič) v Ljubljani, Masarykova c. 12. —

Uredništvo in upravništvo Masarykova cesta 12. palača Vzajemne zavarovalnice.

Odgovorna urednica: Požanel Zora.

Za Jugoslovansko tiskarno: Karel Čeč.

Vsi ti strupi morajo zopet iz človeka, preden se naberejo v prevelikih množinah. Za to je potenje najbolj naravno, pa tudi najučinkovitejše sredstvo. Odtod tudi velika zdravilna vrednost rednih vročih kopeli in posebno vročih zračnih kopeli.

Najtemeljitejša pa je potenje od znotraj navzven, ki ga povzročimo brez vsakih umetnih sredstev povsem na naraven način z močnim delovanjem naših mišic. S tem se mišičevje in vse kar je z njim v zvezi krep-

ko predela in vse škodljivo se nekako dobesedno iztisne iz njih. Znanstveni poizkusi so dognali, da je ob teh prilikah v potu zelo velika množina strupenih in škodljivih snovi.

Priporočati je torej kopeli s potenjem in tudi solčne kopeli, zlasti pa je predelati vse telo prav krepko s telovadbo, delom na prostem, s potovanjem, s hribolastvom, sankanjem in smučanjem kolikokrat je to mogoče.

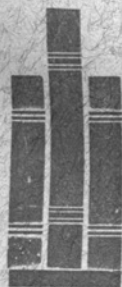
Dobre knjige

Francis Jammes: Gospod Ozeronski. Naročniki Jugoslovanske knjigarne so prejeli knjigo z naslovom »Gospod Ozeronski«. Njena zunanja oprema se lepo ujema z nežno, toplo, svetlo vsebino, ki je podana v prav tako nežni in preprosti umetniški obliki. »Ljudska knjižnica« je mnogo pridobila z »Gospodom Ozeronskim«, ki odlično združuje verskega in vzgojnega duha z zahtevami lepe knjige. Delo mora vplivati na čitatelja, ako je kristjan in pesniško dovzetna duša, nad vse ugodno zlasti sedaj v adventnem času, ki je v svojih najlepših vigilijah, v prazniku Vseh svetnikov in vernih duš, v prazniku Brezmadežne in v prazniku Svete noči tako čudovito lepo podan in opisan prav v »Gospodu Ozeronskem«.

Delo, ki ga je poslovenil Jakob Šolar, pripada francoski književnosti. Napisal ga je Francis Jammes, plodovit ter v Franciji in izven nje zelo znan pisatelj. Po-

vest, v kateri pa se z zgodbo in pripovedovanjem v epskem smislu skorajda prevladujoče vežejo subjektivna razmišljanja in lirične izpovedi, je eno izmed zadnjih del pisatelja (izšlo leta 1918). Njegov jezik je preprost in nežen, njegove podobe so čiste, polne lepote, vse njegovo izražanje razodeva mehko, lirično, sanjavo dušo, v kateri živita močno čuvstvo in pesniškosveža domišljija. Kako lepa je na primer — da navedem samo en zgled — podoba svetega večera: »Zaslišalo se je prvo božično zvonjenje. To je jok ljubezni, ki se izvija krščanstvu iz globin pričakovanja. Rekel bi, da lije srebro iz nebes. Trije modri se odpravijo na pot skozi puščavo zvezd na svojih tovornih živalih, obloženih z arabskimi zakladi.« In takih mest je še polno.

Vigrednice bodo to knjigo z užitkom čitale; toplo jo priporočamo.

KNJIGOVEZNICA JUGOSLOVANSKE TISKARNE - PREJ K. T. D.

Črtnalnica in tvornica poslovnih knjig

V LJUBLJANI, KOPITARJEVA ULICA ŠTEV. 6/II.

Priporoča svojo stalno veliko zalogo mnogovrstnih salda-konti, štrac, journalov i.t.d. lastnega izdelka. Vstopnice za razne prireditve, blagajniški bloki i.t.d.

LEPA SLIKA PRIDE DO VELJAVE ŠELE Z LEPIM OKVIROM!

Lep, prikladen in moderen okvir k vsaki sliki dobite zelo poceni pri

N. GÖTZL / pozlatarstvo in okviri / Ljubljana, Dunajska c. 17

**Modni
salon**

Marija Šega

**salon
elegantne
dame**

**Ljubljana
Stari trg št. 3**

**Damske
plašče**

za zimo

v veliki izbiri od
Din 360.— naprej,
finejše s kožuho-
vino od Din 480.—
naprej, otroške od
3 let dalje v vseh
vel. od Din 110.—
naprej, kakor tudi
damske in otroške
obleke, krila, blu-
ze, vse elegantno
in solidno izdelano
v lastnem mod-
nem salonu pri

**F. I.
Goričar
Ljubljana
Sv. Petra c. 29**

Novo urejen po-
sebni oddelek za
konfekcijo

Ako gre za

zavarovanje

pride v poštev le

**Vzajemna
zavarovalnica
v Ljubljani**

Miklošičeva c. 19

1. požar, vlom, nezgode, jamstvo, kasko, steklo, zvonove
2. doživetje, smrt, rente in dote v vseh možnostih; posmrtnsko za-
varovanje »Karitas«

**Zavarujte sebe in svoje imetje
edino pri naši domači
slovenski zavarovalnici**

**Jugoslovanska
tiskarna
v Ljubljani**

Najbolje urejena:

Tiskarna
Knjigoveznica
Klišarna
Kameno-, offsettisk
Bakrotisk

Prvovrstna izvršitev
Zmerne cene

**Najmodernejša
grafika
Jugoslavije**